

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE
Fakulta bezpečnostního managementu
Katedra bezpečnostních studií

Počátky subkultury skinheads na území dnešní ČR

Bakalářská práce

The history of skinhead movement in the Czech Republic

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

mjr. Mgr. Ondřej Kolář

AUTOR PRÁCE

Adam Klimeš

PRAHA

2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že tato práce je mým autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze dne

.....
Klimeš Adam

Poděkování

Na tomto místě bych chtěl poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce mjr. Mgr. Ondřeji Kolářovi za jeho pomoc při vzniku této práce.

Anotace

Tato práce se zabývá počátky skinheads na území dnešní ČR s důrazem na popis historických událostí a extremismu. V textu píše některé základní pojmy. Poté se zaměřuji na krátký exkurz vzniku skinheads ve Velké Británii a na příchod této subkultury k nám. Popisuji hudební produkci s důrazem na kapelu Orlík, která skinheads značně zpopularizovala. Rovněž píše o organizacích, do nichž skinheads vstupovali a rozdělují je na jednotlivé frakce. Věnuji se rasově motivovaným útokům a jejich dopadům na společnost. Dále krátce popisují punkery s anarchisty a jejich vztahy se skinheads. Zmíním se o krajně pravicové symbolice, fanouškovských časopisech a módě. Na posledních stranách píše o fotbalové chuligánství, kterého se skinheads dopouštěli.

Annotation

This work is about beginning of skinhead movement in Czechoslovakian republic and later in Czech republic with emphasis of historical events and extremism. Firstly, I describe some basic terms. After that, I focus on beginning of skinheads in the Great Britain and arrival of the subculture to our territory. I describe music production, mainly the band Orlík which heavily popularized skinheads. I also write about organisations which skinheads entered and I describe their fractions. I write about racially motivated attacks and the impact on society. Nextly, I shortly describe punks, anarchists and their relationships with skinheads. I mention symbolism typical for far right, zines and fashion. On the last pages, I write about football hooliganism, which skinheads often did.

Klíčová slova: skinheads, extremismus, rasismus, nacionalismus, fašismus, nacismus, devadesátá léta

Key words: skinheads, extremism, rasism, nacionalism, fascism, racism, nineties

Obsah

Úvod	7
1 Vymezení pojmů	8
2 Počátky skinheads ve světě a jejich typologie	11
2.1 Počátky skinheads ve Velké Británii.....	11
2.2 Typologie skinheads ve světě	13
3 Formování skinheads na území dnešní ČR a zmínky za socialismu .	15
4 Hudební skupiny a koncerty.....	18
4.1 Oi Oi Hubert Macháně.....	19
4.2 Orlík.....	19
4.3 Koncert v hotelu Tichý a JUDr. Franz.....	21
4.4 Braník.....	23
4.5 Bzenec	24
5 Organizace v rámci subkultury skinheads.....	26
5.1 Reakčně populistické organizace	26
5.1.1 S.P.R.-R.S.Č	26
5.2 Nacionalistické organizace.....	28
5.2.1 Vlastenecká liga (V.L.)	29
5.3 1.2. (Neo)fašistické organizace.....	31
5.4 Vlastenecká fronta (V.F.).....	31
5.4.1 Národní obec fašistická (N.O.F.)	33
5.5 (Neo)nacistické organizace.....	34
5.5.1 Bohemia Hammer Skins (B.H.S.)	35
5.5.2 Blood and Honour – Division Bohemia (B.H.D.B).....	36
5.6 S.H.A.R.P skinheads.....	38
5.6.1 Bulldog BootBoys crew	38
6 Rasově motivované útoky.....	40
7 Punkeři, anarchisti a skinheads	44
7.1 Subkultura punkerů a její vztahy se skinheads	44
7.2 Anarchisté	45
8 Co definuje skinheads?	48
8.1 Symbolika.....	48

8.2	Ziny	51
8.3	Móda	52
8.4	Fotbalové chuligánství.....	53
	Závěr	56
	Použité zdroje:.....	57
	Literatura	57
	Články	59
	Internetové zdroje	60
	Fanziny	61
	Seznam zkratk.....	62

Úvod

Cílem mé bakalářské práce je charakterizovat subkulturu skinheads na našem území. Jde mi především o 90. léta 20. století. Dnes tuto dobu vnímáme jako dobu téměř neomezené svobody. Nosnou charakteristikou této práce jsou především témata: jak se skinheads formovali a vyvíjeli, hudební produkce, do jakých organizací vstupovali (poukázat na hlavní proudy v rámci subkultury), co je charakterizovalo, jejich vztah k dalším subkulturám či jiným organizacím. Zaměřím se na vnímání skinheads většinovou společností a jak se vyvíjel její vztah k nim. V neposlední řadě bych se chtěl pokusit odhalit možné příčiny jejich neúspěchu a naplňování jejich cílů. Rovněž se chci věnovat rasově motivovaným útokům a reakcím státních orgánů na ně. Tento problém je zde od nepaměti a přetrvává dodnes. Na těchto základech se formovala dnešní extrémní pravice a pro její lepší pochopení je proto vhodné se tomuto tématu věnovat. Ve své práci čerpám především z prací autorů prof. JUDr. PhDr. Miroslava Mareše, Ph.D., doc. Ing. Dr. Štefana Danicse, Ph.D., Doc. JUDr. Jana Chmelíka, Ph.D. a doc. PhDr. Mgr. Josefa Smolíka, Ph.D. a dalších.

1 Vymezení pojmů

V případě, že se zabýváme problematikou skinheads je nutné si vymezit některé základní pojmy, které budou na následujících stránkách použity. Stejně důležité pojmy budou z hlediska vhodnosti vymezeny níže v kapitole Organizace v rámci subkultury skinheads.

Extremismus – v obecném pojetí jde o výrazný výkyv od společností uznávaných a v dnešní době přijímaných norem. V politice je tak označován postoj, který se na politickém spektru nachází na jeho kraji. Policie zase extremismus definuje jako aktivity s vyhraněnou ideologickou nebo jinou souvislostí, které páchají jednotlivci nebo skupiny osob s názory, jenž nápadně vybočují z všeobecně uznávaných společenských norem. Obsahuje zřetelné prvky netolerance, především ty, jenž se týkají rasové, národnostní, náboženské nebo obdobné nesnášenlivosti a které útočí proti demokratickým principům, společenskému uspořádání, životu, zdraví, majetku nebo veřejnému pořádku. Extremismus není schopen aktivně řešit politickou situaci, jeho příznivci nejsou schopni kompromisu. Radikalizují řešení vztahu občan a stát.¹

Subkultura – Prvním kdo položil základ zkoumání subkultur byla chicagská škola, konkrétně od 20. let 20. století. Její příslušníky vnímali jako exkomunikované jedince z hlavního proudu společnosti. Pojem subkultura nemá definici, každý autor jí vymezuje jinak. Thornton (1997) jí vnímá jako skupiny lidí se společnými vazbami, což je odlišuje od jiných skupin. Podle Williamse (2007) je zase subkultura charakterizována stylem (oblečení, hudba, atd.), který má určitou důležitost a definuje její hranice.²

Subkultura a hnutí – tyto pojmy jsou často laickou veřejností zaměňovány, přestože se nejedná o synonyma. Hnutí je ideologicky a názorově jednotnější, dává si požadavky a pozoruje předem stanovené cíle. Rovněž jde o větší skupiny lidí v rámci společnosti, které usilují o určitou sociální změnu. Jde např.

¹ CHMELÍK, Jan. Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty. Praha: Linde, 2001. ISBN 80-7201-265-7., str. 11-13

² ORAVCOVÁ, Anna, KOLÁŘOVÁ, Marta, ed. Revolta stylem: hudební subkultury mládeže v České republice. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-060-5., str. 16-18

o „ekologické hnutí“, „ženské hnutí“ či „dělnické hnutí“. Hnutí se vyznačuje existencí v delším časovém úseku, vyšším významem a vyšší mírou organizovanosti.

Subkultura není v komparaci s hnutím tak početně výrazná. Nachází se v ní protikladné proudy. V jejím rámci nemusí být cílem politická, kulturní nebo sociální změna (i když v jejím rámci někdy vznikají spolky a organizace, z čehož plyne, že oba pojmy spolu úzce souvisí). Do subkultur lidé vstupují, aby mohli trávit volný čas s jimi blízkými lidmi podobného ražení³

Rasismus – vyznavači jednájí proti zájmům členů skupin jiných ras. Toto chování bývá odůvodněno údajnou biologickou či kulturní méněcenností nebo jejich odlišností. Biologická méněcennost podle nich znamená, že fyzické vlastnosti souvisí v příčinné souvislosti s dovednostmi a způsoby chování. Po 2. světové válce se začal prosazovat kulturní rasismus, který útočí na kultury jiných ras, které rasisté vnímají jako zaostalé či neslučitelné se svou kulturou. Koncepce ras vznikla koncem 18. nebo počátkem 19. století. Tehdy se snažili ideologové rasismu najít hmotné důkazy, které by dokázaly nadřazenost bílé rasy, např. měřením velikosti mozků. Ve 20. století se rasističtí „vědci“ snažili dokázat, že černá rasa je vůči bílé podřadná z hlediska inteligence. Po nástupu nacistů k moci se v Německu masově šíří rasismus a antisemitismus. Kromě Hitlera a jeho Mein Kampfu je hlavním ospravedlňovatelem německého rasismu Alfred Rosenberg s myšlenkou nadřazenosti árijské rasy a nutnosti zachování rasové čistoty. Americký biolog Richard Lewington v r. 1972 došel na základě svého výzkumu k závěru, že dva příslušníci stejné rasy mohou být geneticky vzdálenější, než dva příslušníci odlišných ras.⁴

V souvislosti se skinheads je nutné zmínit rasově orientovanou trestnou činnost. Podle Chmelíka (2001, str. 57) jde o: *„společensky nebezpečné trestní jednání, kterým pachatel verbálně, graficky nebo brachiálně útočí na rasově, národnostně, vyznáním nebo politickým přesvědčením odlišné občany nebo*

³ SMOLÍK, Josef. Subkultury mládeže: sociologické, psychologické a pedagogické aspekty. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2017. ISBN 978-80-7509-498-8., str. 42, 43

⁴ DANICS, Štefan a Tomáš KAMÍN. Extremismus, rasismus a antisemitismus. 2., rozš. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. ISBN 978-80-7251-286-7., str. 113–122

potlačuje jejich zaručená práva a svobody pro jejich rasovou, etnickou, národní nebo náboženskou odlišnost“.⁵

Antisemitismus – akademická obec si není jista, zda antisemitismus „zastřešit“ pod rasismus nebo zda by ho měla zkoumat jako samostatný obor. Toto slovo se začalo používat koncem 19. století v Německu pro nahrazení slova Judenhass, tedy nenávisť k židům. Ta má mnoho podob, např. antijudaismus (náboženská nesnášenlivost vůči židům), nacionalistický antisemitismus (kvůli diaspoře židů plně nenáleželi k danému národu, na jehož území žili) nebo rasistický antisemitismus, kvůli němuž zemřelo 5 až 6 milionů židů.⁶

⁵ CHMELÍK, Jan. Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty. Praha: Linde, 2001. ISBN 80-7201-265-7.

⁶ DANICS, Štefan a Tomáš KAMÍN. Extremismus, rasismus a antisemitismus. 2., rozš. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. ISBN 978-80-7251-286-7., str 127–136

2 Počátky skinheads ve světě a jejich typologie

2.1 Počátky skinheads ve Velké Británii

Subkultura skinheads začala vznikat koncem 60. let 20. století v Anglii spojením subkultur Mods a Rude boys. Příslušníci Mods se rekrutovali z řad dělnické mládeže. Pečlivě se starali o svůj vzhled, důležité pro ně byly i ty nejmenší detaily v oblékání. Svůj volný čas trávili vasedáváním v hospodách, na fotbalových zápasech či v rockových klubech, kde pili pivo, jenž se stalo jejich kultovním nápojem. Typickou módou bylo užívání skútrů značek Vespa a Lambretta. V polovině 60. let došlo k rozštěpení Mods na smooth Mods (jemní Mods) – ti začali přejímat názory hippies a levicových intelektuálů, které tato subkultura brzy pohltila a na hard Mods (tvrdí Mods) – ti se stavěli nestranně k aktuálním společenským tématům. Na fotbalových zápasech se začali setkávat se skupinami zarytých fotbalových fanoušků, kterým se kvůli jejich botám říkalo boot boys. Pro ránu nešli daleko, ať už vůči fanouškům proti hrajícího týmu nebo i proti policii.⁷ Mods se stavěli negativně ke vzdělání, vymezovali se vůči intelektuálům. Jako formu řešení sporu uznávali násilí, nenáviděli hippies pro jejich zženštilou vizáž a pozitivní vztah k drogám.⁸ Lze konstatovat, že v případě prvotních skinheads se nejednalo o rasisty právě kvůli tomu, že jejich vznik zapříčinilo prolínání se Mods s Rude boys. Rude boys praktikovali drsný životní styl a rovněž se jednalo především o příslušníky dělnické třídy. S Mods se často setkávali v tančárnách a nejvíce je ovlivnili v oblasti hudby, protože Mods za svůj přejali jejich hudbu ska a reggae. Identita skinheads tedy vznikla ze dvou zdánlivě neslučitelných zdrojů – kultury antilských imigrantů a bělošské dělnické třídy. Spojenectví Mods a Rude boys však bylo dočasné, protože reggae se během svého vývoje proměňovalo a začalo hojně využívat témata rasy a rastafariánství, což vytlačilo skinheads z okruhu zájmu. Mods nebyli v konfliktu s Rude boys kvůli

⁷ SMOLÍK, Josef. Subkultury mládeže: sociologické, psychologické a pedagogické aspekty. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2017. ISBN 978-80-7509-498-8.

⁸ CHMELÍK, Jan. Symbolika extremistických hnutí. Praha: Armex, 2000. ISBN 80-86244-14-8.

existenci jiných zástupných skupin (homosexuálové, hippies, Pákistánci), k nimž chovali silnou nenávisť.⁹

Z výše zmíněných kořenů vykristalizovala nová subkultura – skinheads. Brzy se rozšířili do větších měst (údajně vznikli v části Londýna East End). Zprvu měli různá označení, jako například „no-heads (bez hlav), cropheads (osekané hlavy), boiled eggs (vařená vejce) nebo spy kids (špiónské děti)“. V roce 1969 se ustálilo označení skinheads (volně přeloženo jako holé hlavy/holé lebky). Aby ukázali svůj odpor ke snobství, nosili pevné boty, které byly součástí jejich pracovního oděvu, především šlo o značku Dr. Martens. Nechyběly ani džíny značky Levis 501, vojenské letecké bundy „bombery“ (za ně je totiž nikdo nemohl chytit při rvačce, protože neměly límce), košile značky Ben Sherman a Fred Perry či sportovní trika Lonsdale.¹⁰

Jejich názory vycházeli z přesvědčení, že politici dělníky využívají ve svůj prospěch, a proto jim nedůvěřovali, subkultura v této době měla apolitický charakter. Brzy se začali dostávat do střetů s policií, kvůli svému často nevhodnému chování.¹¹ Řada skinů byla napojena na kriminální podsvětí. K policii se stavěli negativně. Hlavní výtkou jim bylo potlačování stávek a demonstrací, neadekvátní užití násilí na koncertech a fotbalových stadionech a také tvrzení, že chrání jen privilegované jedince. V soubojích se kromě pěstí naučili používat různé zbraně, typické byly tyče a baseballové pálky. Jejich hlavním terčem se stávají barevní imigranti (na přelomu 60. a 70. let dochází k již zmíněnému odklonu Rude boys od skinů).¹²

Zájem o subkulturu skinheads v první polovině 70. let upadal. Mimo Velkou Británii se nedostala. Vrací se na přelomu 70. a 80. let společně s nástupem punku. Jejich společné soužití ale netrvalo dlouho, jelikož skinheads začali vnímat

⁹ HEBDIGE, Dick. Subkultura a styl. V Praze: Dauphin, 2012. ISBN 978-80-7272-197-9.

¹⁰ SMOLÍK, Josef. Subkultury mládeže: uvedení do problematiky. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2907-7.

¹¹ DANICS, Štefan. Extremismus hrozba demokracie. Praha: Police History, 2002. ISBN 80-86477-07-X.

¹² SMOLÍK, Josef. Subkultury mládeže: sociologické, psychologické a pedagogické aspekty. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2017. ISBN 978-80-7509-498-8.

punkery jako nástupce hippies, kvůli užívání drog, levicovému směřování a asociálnímu vzhledu.¹³

Začíná docházet k prudkému poklesu ekonomiky Velké Británie, což vede k větší míře xenofobní atmosféry vůči přistěhovalcům. Ujímá se dodnes častý argument, že imigranti berou práci rodilým Britům. Někteří skinheads se začínají politicky radikalizovat vpravo, což ještě umocní navázání kontaktů s britskou nacionalistickou organizací British National Front¹⁴, která měla v plánu skinheads využít v rámci své činnosti.¹⁵

V rámci hudby vzniká nový styl Oi! Toto slovo pochází nejspíše ze staré řečtiny a znamená „obyčejní lidé.“ Jedná se o hovorový pozdrav užívaný londýnskými dělníky.¹⁶ Tato hudba reprezentuje jednoduchost a nekonvenčnost. V roce 1977 na scénu přichází hudebník Ian Stuart Donaldson, který zakládá kapelu Skrewdriver. Proráží díky agresivním textům a akcentaci krajně pravicových myšlenek. V roce 1979 dává dohromady menší politické uskupení White Noise, které se po dvou letech mění na Blood and Honour. Subkultury si začíná všimnout další krajně pravicové uskupení – The National Front. Napojením na zmíněné strany vzniká odnož skinheads, která hlásá ideologii krajní pravice.¹⁷

2.2 Typologie skinheads ve světě

Tradicionalisté – skinheads, kteří navazují na původní subkulturu konce 60. let a odmítají zapojení se do politiky. Bývají propojeni s Oi! Skinheads, kteří navazují na streetpunk a Oi! z konce 70. let. Jde o nacionalisty, kteří se snaží nepraktikovat rasově motivované násilí, avšak zcela ho nevyklučují. Snaží se „bojovat“ s lidmi, kteří poškozují společnost.

¹³ CHARVÁT, Jan a Bob KUŘÍK. "Mikrofon je naše bomba": politika a hudební subkultury mládeže v postsocialistickém Česku. Praha: Togga, 2018. ISBN 978-80-7476-137-9.

¹⁴ Spíše, než o British National Front jde podle mě o British National Party, Charvát (2007) str. 125 a Danics (2002) str. 49 to také užívají, ale Danics (2002) v odkazech a poznámkách na stranách 118 a 119 již píše o British National Party

¹⁵ Bastl M.: S.H.A.R.P. Skinheadi proti rasovým předsudkům. Středoevropské politické studie MPÚ. Brno 2001, vol. III, no. 3

Dostupné zde: <https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/3868/5410> (7. 3. 2022)

¹⁶ Ve volném překladu znamená „hej, ty tam!“, zdroj Červený Vladimír, Bulldog, č. 1, r. 1993

¹⁷ DANICS, Štefan. Extremismus hrozba demokracie. Praha: Police History, 2002. ISBN 80-86477-07-X.

SHARP – pojmenování v překladu znamená „Skinheadi proti rasovým předsudkům.“ Vznikli v roce 1987 v USA vyčleněním se z Tradicionalistů. Stali se protiváhou nacistických skinheads a úspěšně se rozšířili do Evropy.

Red skins – vyznávají krajně levicovou politiku. Vznikli koncem 70. let, kladou důraz na své dělnické kořeny. Na jejich bázi byl v roce 1993 v New Yorku založen proud RASH (Red and Anarchist Skinheads), členové bývají zapojeni v militantních anarchistických organizacích.

Ultrapravicovní skinheads¹⁸ – bílí rasisté, označují se jako White Power (Bílá Síla). Tento proud je často veřejností mylně označen pouze za „skinheads“.¹⁹

¹⁸ Charvát (2007, str. 125, 126) píše: „*Neonacisté oproti tomu navazují přímo na tradici hitlerovskou, pokládají se za árijce a nacionalismem opovrhují, neboť rozděluje bílé národy a staví je proti sobě.*“ Tato formulace je podle mě nevhodná, protože „bílé národy“ jsou např. i Slované. Vhodnější formulace podle mě je: „Štěpí árijce a staví je proti sobě.“

¹⁹ SMOLÍK, Josef. Subkultury mládeže: sociologické, psychologické a pedagogické aspekty. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2017. ISBN 978-80-7509-498-8.

3 Formování skinheads na území dnešní ČR a zmínky za socialismu

Do střední a východní Evropy se skinheads rozšířili koncem 80. let. Náboru příznivců nahrává změna totalitních režimů, díky čemuž dochází k uvolnění politické situace. Nejvíce sympatizantů má ultrapravicový směr. Ze sociálního pohledu dominují dělnické profese, nezaměstnaní s nižším vzděláním a uční. Výjimkou nejsou ani žáci základních škol.²⁰

V roce 1986 se v časopise 100+1 zahraniční zajímavost objevily informace o skinheads v článku Holohlavci, to jsou pane chlapi. Píše se zde o neonacistických politicích, kteří nachází své stoupence v řadách ultrapravicových skinheads. Skini jsou rasově nesnášenliví, jejich vzorem je Adolf Hitler, zdraví se nacistickými pozdravy. Pochází ze slabých sociálních poměrů, někteří jsou nezaměstnaní. Jejich chování je násilnické, postoj oficiálních úřadů vůči nim je lhostejný. Autor popisuje svou účast na průvodu Nacionální Fronty v Londýně a typický skinheadský oděv. Místní skinhead mu vysvětluje, že násilí je jedinou možnou obranou proti příslušníkům jiných ras. Na kolemjdoucí rodinu černochů dav reaguje rasistickými urážkami. Výjimkou nejsou projevy antisemitismu. Píše se zde o organizacích po Evropě, ve kterých jsou skinheads sdružení. Dozvídáme se o zážitcích se skinheady z Bruselu, Brestu a Paříže, které spojují nenávistné projevy a fyzické násilí. Jiný dotazovaný tvrdí, že jde o hnutí (ne o stranu), navíc prý infiltrovali nejvyšší policejní místa.²¹

Pravděpodobně první zmínka o skinheads pochází z novin Práce, z roku 1969, kde vyšel článek Skinheads – patologické dospívání. Autor o nich píše jako o „výstřední mládeži“, která soupeří s dalšími subkulturami. Nejsou vzdělaní, žijí v chudobě, jejich práce je monotónní, jsou nespokojeni s každodenností jejich života. Úlevou a východiskem je pro ně násilí. Za příčinu jejich vzniku uvádí

²⁰ DANICS, Štefan. Extremismus hrozba demokracie. Praha: Police History, 2002. ISBN 80-86477-07-X.

²¹ Kromschröder G., Holohlavci, to jsou, pane, chlapi, 100+1 Zahraniční zajímavost, číslo 18, Praha, 1986, str. 9-12

společenský řád, který se v Anglii projevuje nepřekročitelnými třídními bariérami²² a zrychlující se společenský vývoj, kvůli němuž jsou děti vštěpované hodnoty při vstupu do praktického života zastaralé. Dalšími příčinami podle něj neúplnost rodiny, nevhodné výchovné prostředí a neideální přístup k organizaci života mládeže, který je způsoben malým počtem zařízení, ve kterých by se mohli realizovat.²³

Po Sametové revoluci dochází k rozmachu skinheads (za socialismu se nemohli příliš realizovat) a k téměř celospolečenskému odmítnutí myšlenek komunismu, ve prospěch vlasteneckých tradic, které nabíraly i agresivních podob. Společnost si přála vypořádat se s Romy. Po převratu vznikly obavy ze sociálních změn. Charvát (2007, str. 141) píše: „*Během komunistického panství došlo k přerušení historické návaznosti na starší radikální skupiny.*“ Jako příklad dává Národní obec fašistickou. vzory se hledaly v zahraničí. Spíše, než na Velkou Británii se Češi obraceli na Německo (protože je geograficky blíže, což usnadnilo navazování kontaktů a dále fakt, že na přelomu 80. a 90. let neumělo příliš lidí v ČR anglicky), kde převažovala rasistická větev, která se snažila o prosazení v politice.²⁴

Tato doba postavila proti sobě skinheads a jiné subkultury, které do té doby spojoval boj proti společnému nepříteli, jímž byl režim, jenž se snažil o jejich persekuci, jelikož myšlenka antikomunismu pro ně byla stěžejní.²⁵ Na území dnešní ČR vycházely před revolucí krajně pravicové myšlenky částečně z punku, z jehož militantnějších příznivců mnoho skinheads vzešlo. Před Sametovou revolucí se zde nacházelo 70 až 90 skinů.

Po změně režimu skončila symbióza mezi punkery a skinheads kvůli zvýšenému množství přísunu informací ze západu a absenci společného nepřítele. Došlo k vyjasnění jejich směřování a k příklonu části punkerů

²² Autor článku skinheads vnímá jako produkt „zkažené“ západní společnosti.

²³ <http://porkpie-ezin.blogspot.com/2020/12/spirit-of-69-v-socialistickem-tisku.html>

²⁴ CHARVÁT, Jan. Současný politický extremismus a radikalismus. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-098-6.

²⁵ Vedral J.: Subkultura skinheadů prošla vývojem, rasisté z ní zmizeli. Mf Dnes 6. 3. 2009

k anarchismu či jiných levicových směrů. Do popředí vyšla ideologie. Nevyhranění punkeři a apolitičtí skinheads se postupem času znovu sblížili.²⁶

Čeští skinheads se od fašismu slovně distancují, na druhou stranu nepokrytě vykřikují, že: „Cigáni patří do plynu“.²⁷ Akcentují vlastenecké ideje. Uznávají významné postavy českých dějin. Věří v rasistickou myšlenku „White Power“, tedy, že bílá rasa je nadřazená nad rasami ostatními. Od svých západních kolegů se liší postojem k židům – nejsou prozatím zaměřeni protižidovsky. Cizince, zejména turisty vítají, ale pouze jako dočasné hosty. Důležitým znakem skinheads je důraz na pořádek a řád. Chtěli by se stát „mladšími bratry“ policie, aby mohli dohlížet na aktivity Vietnamců, Kubánců a Romů. I zde se objevuje argument, že berou lidem práci.²⁸

²⁶ Novotná Hedvika, Punks and skins United, IN DANIEL, Ondřej, Tomáš KAVKA a Jakub MACHEK. Populární kultura v českém prostoru. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2192-0.

²⁷ Tomin (1990) ví o existenci redskins a naciskins, úplně ale opomíjí opravdové tradicionalisty

²⁸ Tomin M.: Společenské konflikty s rasistickým podtextem: poznatky z výsledků průzkumu. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha 1990

4 Hudební skupiny a koncerty

Koncerty jsou pro skinheads velmi důležité, jedná se o místa jejich setkávání a realizace. Navíc zde dochází ke střetům s jejich nepřáteli či mezi skinheady navzájem, např. kvůli míře sympatizování s jejich myšlenkami, čemuž nepomáhá ani vysoké množství požitého alkoholu. Jde také o nepostradatelný finanční přínos pro jejich organizace. Vstupné se totiž pohybuje v řádu několika set korun. Právě ti, kteří se na koncertech aktivně podílí, jako např. členové hudebních skupin, organizátoři a realizátoři koncertů nebo i násilných akcí, vydavatelé zinů či prodavači předmětů s ultrapravicovou tematikou, se stávají tvrdým jádrem skinheads. Pozvánky na akce jsou rozesílány převedším poštou vůdcům skinheads, jenž operují na lokální úrovni. Někdy se může jednat pouze o místo srazu z důvodu snahy o utajení skutečného místa konání. Koncert se často koná na výročí pro subkulturu významné osobnosti či události.

Hudba je pro většinu skinů důležitá, jedná se o spojující prvkem společného trávení volného času.²⁹

Muzika a koncerty jsou vhodným nástrojem propagandy. Díky koncertům se navíc velmi dobře budují kontakty na mezinárodní skinheadskou scénu. V 90. letech se konalo mnoho koncertů pro neonacisticky orientované skinheads, kteří se na tyto akce sjížděli i v řádu stovek. Stát začal zejména ve 2. polovině 90. let tyto typy koncertů potírat z důvodu přílišné vyhraněnosti textů, kapely se proto uchýlily k používání kamufláží a metafor.³⁰

Pro 2. polovinu 90. let jsou typické soukromé koncerty. Ty bývají zpravidla střeženy pořádkovými hlídkami z řad elitních skinheads, jejichž příslušníci se odlišují stylem oblékání. Venku vystupují rázně a proti všem, aby nedošlo k ostřejším konfliktům s policií, která by mohla koncert ukončit. Uvnitř se nezfídka hajluje. Mimo velkých měst se řada významných koncertů odehrála ve Velkém Dřevíči, Majdaleně, Šlapanicích a Kozolupech.³¹

²⁹ MAREŠ, Miroslav. Pravicový extremismus a radikalismus v ČR. [Brno]: Barrister & Principal, 2003. ISBN 80-86598-45-4.

³⁰ <https://www.advojka.cz/archiv/2015/9/oi-oi-oi> (7. 3. 2022)

³¹ <https://www.youtube.com/watch?v=GyB7km-nc2U&t=6s> (7. 3. 2022)

Počátky demokracie u nás jsou dodnes vnímány jako období skoro neomezené tvůrčí svobody. Systém dřívějších státem kontrolovaných přehrávek a schvalování hudebních nahrávek či koncertů byl zrušen. Nová pravidla se utvářela až s postupem času. Uvědomění si škodlivosti některých závadných textů přišlo až časem. Právě se skinheads spojované kapely se pohybovaly na hranici legálnosti, neboť bylo velmi těžké určit do jaké míry společnost negativně ovlivňují, protože zahrnovaly témata vypjatého nacionalismu, někdy i rasové nesnášenlivosti.³²

4.1 Oi Oi Hubert Macháně

První českou Oi! muziku hrála liberecká skupina Oi Oi Hubert Macháně, která vznikla v roce 1983. Slovo Hubert převzali od německého souboru Hubert Koch. Macháně byl dvojník císaře Franze Josefa ve filmu Jára Cimrman, ležící, spící. Členy kapely byli Ivan Macháček, Mirek Macháček (roku 1985 nahrazen Martinem Týmou) a Tomáš Hájiček. V rozhovoru pro časopis Rock & Pop v roce 1991 se skupina vyjádřila, že byla zařazena mezi skinheadskou kapelu, ale sama se tak necítí³³, hlavní je pro ně dobrý „bigbít“ a legrace (což dokazuje píseň Koplás mě pod koleno, Práskni negra do hlavy je už problematičtější). Přesto jejich tvorba v 80. a začátkem 90. let oslovovala militantní punkery, z nichž se často stávali skinheadi. Hájiček v roce 1991 založil skupinu Krucipüsk. Kapela se r. 1992 rozpadla.³⁴

4.2 Orlík

V období roku 1990 a 1991 se skinheadská subkultura dostává do povědomí většinové společnosti díky obrovské oblibě hudební skupiny Orlík, která úspěšně pronikla do masových sdělovacích prostředků. První deska s názvem Oi! vydaná v roce 1990 patřila k nejprodávanějším titulům té doby. Skupina silně prosazovala

³² Segi Stefan, Oi! na ROI IN: WÖGERBAUER, Michael, Petr PÍŠA, Petr ŠÁMAL a Pavel JANÁČEK. V obecném zájmu: cenzura a sociální regulace literatury v moderní české kultuře 1749-2014. Praha: Academia, 2015. ISBN 978-80-200-2491-6.

³³ Doporučení na ně lze najít i v časopise Vokno, č. 21 z 13. 6. 1990, str. 4, který mířil na punky a anarchisty

³⁴ <https://hockey-music.estranky.cz/clanky/bzenec-1991-2008/03-hubert-machane.html> (7. 3. 2022)

vazbu na národní tradice. Ostře se vyhraňovala proti komunismu. Také používala odkazy na lyriku Karla Kryla.³⁵ Další album Demise (1991) rovněž zaznamenalo obrovský úspěch, obě alba vydala společnost Monitor a prodalo se více než sto tisíc kusů zvukových záznamů (CD, audiokazety, atd.). Popularita skupiny překročila rámec skinheadské subkultury a dostala se do povědomí většinové společnosti. Už startovní pozice pro kapelu byla výhodná, protože zpěvák Daniel Landa i kytarista David Matásek byli známými televizními a divadelními herci. Tito ústřední členové Orlíku pocházeli z naprosto odlišných poměrů než dělnická mládež, která subkulturu skinheads ve Velké Británii založila. Orientace na dělnické kořeny by stejně v Československu nebyla po převratu příliš žádaná.³⁶ Celkově se Orlíku podařilo nahrát minimálně 43 skladeb.³⁷

Orlík se vymezil proti punku (např. písní Kykyrýk) a rovněž proti nacismu (např. písní Faschos – „*ale s křížem hákovým, jděte do p*dele*“).³⁸ Proti těmto skupinám v textech vyjadřuje potřebu použití násilí a vyjadřuje vůči nim pocit antipatie. Za vše mluví vyjádření Daniela Landy – zpěváka skupiny Orlík ve fanzinu Hubert v článku SKINHEAD – Fete skinheadském srazu v roce 1990 v německém městě Siegen. Landa přítomné účastníky rozdělil do několika kategorií: „*Zakomplexovaní, primitivní a rasističtí mladíci (15 až 17 let), ortodoxní fašouni, starý skini smýšlející podobně jako já (posledního druhu však velmi málo)*.“ Ke své trpké zkušenosti, kolik skinheadů v Německu jsou neonacisté, se později v textu často vrací.³⁹

Na písni Kykyrýk si lze dobře ukázat přízpusobením se Orlíku měnící se společenské realitě. První verze se vyhraňuje, jak už bylo řečeno, proti punkové subkultuře, a to hned v 1. sloce:

³⁵ DANIEL, Ondřej. Násilím proti „novému biedermeieru“: subkultury a většinová společnost pozdního státního socialismu a postsocialismu. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2016. ISBN 978-80-87855-90-4.

³⁶ Segi Stefan, Oi! na ROI, IN: WÖGERBAUER, Michael, Petr PÍŠA, Petr ŠÁMAL a Pavel JANÁČEK. V obecném zájmu: cenzura a sociální regulace literatury v moderní české kultuře 1749-2014. Praha: Academia, 2015. ISBN 978-80-200-2491-6.

³⁷ <https://www.projektpunk.cz/online/Orlik> (7. 3. 2022)

³⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=9cGd5iedrT0> (7. 3. 2022)

³⁹ CHARVÁT, Jan a Bob KUŘÍK. "Mikrofon je naše bomba": politika a hudební subkultury mládeže v postsocialistickém Česku. Praha: Togga, 2018. ISBN 978-80-7476-137-9.

„Hej Kykyrýk, dej si pozor na Oi!,
nechoď do ulic, skinheadů se boj.
To máš za ty časy, kdy nás bylo málo,
teď je pozdě ptát se, co se vlastně stalo.“⁴⁰

V roce 1990 už hraje kapela píseň s 1. slokou, která má stejnou melodii, ale textem více rezonuje v tématech aktuálního společenského dění:

„Cizinecká invaze, nemá žádnou šanci,
v barech gastarbeitři a v hospodách Němci.
Je jich tady tolik, co u svině selat,
chlapci, tak co s tím budem dělat?“⁴¹

4.3 Koncert v hotelu Tichý a JUDr. Franz

Na koncertu Orlíku v hotelu Tichý 1. 5. 1990 byl představen časopis Čech, který obsahoval zásady organizace Nová česká jednota:

1. Vlastenectví
2. Soudržnost a akceschopnost
3. Zvyšování fyzické kondice
4. Boj proti drogám
5. Vyřešení otázky gastarbeitřů
6. navazování kontaktů s podobnými skupinami v zahraničí

Dále Landa zve nefašistické skinheads 12. 5. ke srazu na Václavském náměstí, jenž spočívá v návštěvě hospod a dodává: „...od 21.00, až budeme nalitý, začneme likvidovat Prahu.“⁴² Přední postavou Nové české jednoty byl

⁴⁰ https://www.youtube.com/watch?v=yZKnNp_kytA (7. 3. 2022)

⁴¹ <https://www.youtube.com/watch?v=3m2TcbWFco8&t=3s> (7. 3. 2022)

⁴² Zvukový záznam z koncertu hudební skupiny Orlík v hotelu Tichý, 1990, dostupné zde: <https://ulozto.cz/file/jhSWPfrV/orlik-live-hotel-tichy-1990-rar#!ZJDmZGR2AGSszZJH5ATRkZTMuMTH0ZyMIMyOGBR9MEzcvGJRILD==> (7. 3. 2022)

JUDr. Vladimír Franz, umělec a kandidát na prezidenta v r. 2013. Právě kvůli jeho kandidatuře byl médií konfrontován se svou vazbou na skinheads. Na to reagoval Franzův známý, Jiří X. Doležal, který vypověděl, že s Franzem v 90. letech často diskutoval o odstranění negativních patologických jevů v rámci subkultur. Proto se rozhodli, že se skiny pokusí „polepšit“. Pořídili si subkulturní oděv a vydali se mezi ně. Údajně vypracovali koncept, podle kterého by se měli sdružovat pod ministerstvem vnitra do oddílů domobrany, kde by se naučili kladným návykům. Pokusili se mezi ně několikrát dostat, ale skinheads je nepřijmuli a dokonce je několikrát zbili.⁴³

Výtržnosti a užívání násilí eskalovalo, skinheads si jej ospravedlňovali jako nacionální boj. To dokládá i článek v časopisu Mladý svět, kde jeden z prominentních skinheadů Dan tvrdí, že zvýšený zájem o holé hlavy mezi lidmi pozoruje od 1. máje po honech na Romy a Vietnamce v centru města, k nimž se připletli cizinci, kteří měli smůlu, že se jim podobali. *„Byli toho plné noviny, lidé si nás konečně přestávají plést s těma zfetovanejma pankáčema, i když by to chtělo ještě víc osvěty. Že tu jsou skinheads především proto, aby pomáhali našim lidem před dotěrností těch, které do Čech nikdo nezval.“* Dan o sobě říká, že Vietnamce nechává na pokoji. *„To baví akorát tak mladý vypatlance a JUDr. Franze, který z toho má ukrutánskou srandu, když nějakému rákosu přelámou žebra, je to jinak rozumnej chlap. Inteligent, kterej to má v tý svý holý lebce v richtiku. Ale má prostě takový ujetý potěšení z toho, že ho někdo z těch mladochů bere, že je může ovládat. Říkal mi v hospodě U Pešků, že ty krvavý lázně na smíchovském a holešovickém nádraží – že to je jeho arbeit.“* V článku je také poukázáno na použití vlajky amerického Jihu, jakožto symbolu, který skinheads užívají. Stejně tak činí i americký Ku-Klux-klan. Nechybí informace o propojení skinheads s politickou stranou SPR-RSČ. Mezi skinheady přichází pracovnice z min. sociálních věcí Jitka Gjuričová, která se neúspěšně snaží o nastolení diskuse mezi nimi a romskými občanskými iniciativami.⁴⁴

⁴³ Doležal X. Jiří, Byl Franz skinhead? Ne, hlavy jsme si vyholili společně, Reflex, Praha, 2012, ročník 23, číslo 49, str. 14, ISSN 0862-6634

⁴⁴ Vondráček David, Těžký boty až nahoru zavázaný, Mladý svět, Praha, 1990, ročník 32, číslo 24, str. 9-11, ISSN 0323-2042

Z důvodu eskalace násilí vystoupili 3. 5. 1990 členové Orlíku Daniel Landa a David Matásek v Československé televizi v pořadu Aktuality, kde vypověděli:

Matásek: „...situace v poslední době není příliš zdravá pro demokracii, Chtěli jsme prostě jenom varovat naše kamarády, že svým chováním se můžou dostat velmi snadno mimo zákon, a že obecný mínění na ně může nahlížet jako na fašisty a na ortodoxní rasisty a můžeme se stokrát prohlašovat, že ne, že jsme jenom Češi a Češi a Češi, ale nebude nám to nic platný.“

Landa: „...spousta lidí nám to dává za vinu, jakože, že my za to můžeme, ale, ale my za to zas tak moc nemůžeme, protože my, ještě jednou opakuju, nejsme fašisti a my k fašismu nenabádáme. Naopak, na těch koncertech proti tomu celkem jako nějak jsme a zpíváme to i několika textech, písničkách a ten kdo je fašista teda, ať jde do NDR k našim tupejm kolegům.“⁴⁵

O dva dny dříve kapela v hotelu Tichý zpívala text: „Co to bylo za ránu, kdo nám to sem z palmy spad, černý voči, je to negr, to není můj kamarád“, její vyjádření proto vyznělo dost pokrytecky, což mnoho skinheadů neslo nelibě.⁴⁶

Inspiraci nacházela kapela i v husitské tradici. Na této bázi zde založena specifická skinheadská větev Kališníci. Ti se orientovali vlastenecky, protiněmecky a antikomunisticky. Na působení Orlíku ale navázala i skupina neonacistických skinheads. Mezi skupinami vzniklo nepřátelství, které vyústilo i v násilné střety.⁴⁷

4.4 Braník

Po Orlíku se Braník stal druhou a poslední skupinou, jež dostala možnost vydat desku pod velkým hudebním nakladatelstvím – firmou Monitor. Kapela byla založena roku 1989 partou učňů, kterým bylo pouze 16 až 18 let. Texty se jasně orientovaly na skinheads. Námětem byla láska k pivu, odmítání drog, patriotismus

⁴⁵ <https://ct24.ceskatelevize.cz/specialy/30-let-zpet/3080777-30-let-zpet-orlik-v-televizi-landa-vyzyval-k-dodrzovani-zakona> (7. 3. 2022)

⁴⁶ VÁVRA, Filip. Těžký boty to vyřešej hned!: skinheads v Praze na konci 80. a začátku 90. let. Praha: Filip Vávra - nakladatelství FIVA, 2017. ISBN 978-80-906875-0-9.

⁴⁷ CHARVÁT, Jan a Bob KUŘÍK. "Mikrofon je naše bomba": politika a hudební subkultury mládeže v postsocialistickém Česku. Praha: Togga, 2018. ISBN 978-80-7476-137-9.

a násilné sexuální fantazie. Podněcování k násilí bylo ve srovnání s Orlíkem ještě markantnější:

„Tvý posláný je svatý,
budeš ty svině bít.
Negry, cigány a žlutý,
nenech je v klidu žít.“

Kapele tedy v říjnu roku 1991 vyšla deska s názvem Power s nákladem 6800 kusů na LP deskách, 1512 kusů na CD a 6957 kusů na MC kazetách. Nahrávka nebyla příliš kvalitní, navíc koncerty Braníku začaly být sledovány policií.

Kvůli kritice médií i společnosti muselo nakladatelství Monitor desku Power stáhnout z prodeje. Dne 15. 3. 1992 se kapela rozpadla. Dne 15. 4. 1995 byli členové kapely odsouzeni k osmi měsícům podmíněčných trestů za hanobení národa a rasy, navíc veřejně projevovali sympatie k hnutí, které hlásá národnostní a rasovou zášť.⁴⁸

4.5 Bzenec

Tento festival zde bude popsán podrobněji, jakožto příklad všech skinheadských srazů, které se na našem území uskutečnily, ve snaze zachytit ducha této doby.

Dne 29. 6. 1991 se uskutečnil hudební festival v moravském Bzenci. Kapely pocházely z Československa, jednalo se o muziku pro skinheady a punkery. Šlo o první akci takového rozsahu a svého druhu u nás. U vstupu bylo nutné projít kolem ostrahy, která v ruku třímala baseballovou pátku. Jindřich Kettner, dřívější zpěvák kapely Braník, souhlasí s názorem, že šlo o jedinečnou akci, kterou by dnes nebylo možné zrealizovat.⁴⁹ Hlavním sponzorem festivalu se stal časopis Reflex, jenž tehdy cílil na mládež.⁵⁰

⁴⁸ Segi Stefan, Oi! na ROI, IN: WÖGERBAUER, Michael, Petr PÍŠA, Petr ŠÁMAL a Pavel JANÁČEK. V obecném zájmu: cenzura a sociální regulace literatury v moderní české kultuře 1749-2014. Praha: Academia, 2015. ISBN 978-80-200-2491-6.

⁴⁹ <https://hockey-music.estranky.cz/clanky/orlik/exkluzivni-rozhovor--jindra-kettner--rvali-jsme-na-plnou-hubu--co-jsme-si-mysleli.html> (7. 3. 2022)

⁵⁰ <http://slovoasmysl.ff.cuni.cz/node/492> (7. 3. 2022)

Z bzeneckého festivalu se podařilo natočit záznam režiséru Petru Orozovičovi. Jako první vystoupila kapela Krátký proces. Po výstupu byly názory publika rozporuplné, jedni je označili za fašisty a hlinkovce, na jejichž texty lidé hajlují. Druzí vyzdvihovali hudební kvality kapely. Po Krátkém procesu přišla řada na Orlík a jeho původní, rasistickou Bílou ligu či píseň Nelson Mandela, o kterém zpívají jako o „teroristovi“. Posluchačům není cizí divoký styl tance ani mávání českou a jižanskou vlajkou. Orlík končí a Lou Fanánek Hagen pronáší svá památná slova: „*Na ty mám slabost, Orlík je uplně super, druhá deska je mnohem lepší než první. Je už vyjasněná, žádný takový ty schovávačky jako Agil Álíb, je to tam všechno navostro, cikáni a všichni tyhle ty šmejdi.*“ Dalšími zúčastněnými kapelami byly Oi! Oi! Hubert Macháně, Tři sestry, Braník, My-Lai a Valašská liga.⁵¹

Podle Martina Korce, dřívějšího člena Bohemia Hammerskins z Brna, se festivalu zúčastnilo zhruba 500 lidí. Počet skinheadů v Brně odhaduje na zhruba 30 lidí. Také tvrdí, že festival provázela řada bitek a v 90 % případů se jednalo o skinheady.⁵²

⁵¹ <https://www.youtube.com/watch?v=1H9qZMzETMo&t=1082s> (7. 3. 2022)

⁵² <https://hockey-music.estranky.cz/clanky/orlik/martin-korec--kdyz-mas-na-krku-doivoti-a-zapasis-o-preziti--chapes-bezne-problemy-trosku-min.html> (7. 3. 2022)

5 Organizace v rámci subkultury skinheads

Typologii krajně pravicových skinheads na našem území charakterizují organizace, do nichž vstupovali. Některé z nich měli programově velmi podobné cíle, které se překrývaly. Proto není možné je zcela „zaškatulkovat“ do jedné z kategorií.

5.1 Reakčně populistické organizace

V lidech podněcují negativní emoce, především strach. Tyto subjekty se nachází na hranici legálnosti, což vyvolává mediální zájem. Veřejně vystupují proti neofašismu a neonacismu, i když s nimi nemají problém neveřejně spolupracovat, navenek se snaží zachovat dobrou image.⁵³

5.1.1 S.P.R.-R.S.Č

Nejvýznamnější politickou, ultrapravicovou stranou po roce 1989 se stala strana Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa (S.P.R.-R.S.Č). Vůdčí osobností byl její předseda Miroslav Sládek. Název S.P.R.-R.S.Č. dostala strana v únoru roku 1990. Odkazovala jím na americkou Republikánskou stranu a prvorepublikové agrárníky – Republikánskou stranu zemědělského a maloroľnického lidu. S.P.R.-R.S.Č se pokusila v koalici se Všelidovou demokratickou stranou kandidovat do Federálního shromáždění a České národní rady. Již v roce 1990 zaznamenala malý úspěch a jejich výsledky se pohybovaly kolem 1 % hlasů. Brzy získala na ultrapravicovém spektru pozici číslo 1, což jí vyneslo volební úspěch v roce 1992, kdy se dostala do Federálního shromáždění a České národní rady (která se 1. 1. 1993 transformovala do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, pozn. autora). Sám Sládek dokázal zaujmout charismatem a poutavými projevy.⁵⁴

⁵³ Charvát Jan, Přehled projevů nenávistného chování a skupin, pro něž je toto jednání typické, IN: BROŽ, Miroslav, HRUBÝ, Miloš a Jan ČERNÝ, ed. Nezvaní hosté: sborník textů pro města a obce, které se zamýšlejí nad možností aktivně bránit shromáždění z nenávisti. Praha: Člověk v tísni, 2009. ISBN 978-80-86961-75-0., str. 5

⁵⁴ MAREŠ, Miroslav. Pravicový extremismus a radikalismus v ČR. [Brno]: Barrister & Principal, 2003. ISBN 80-86598-45-4.

Strana se sama od začátku označovala za ultrapravicovou a navazovala spolupráci se skinheads. Lze u ní vypočítat řadu populistických idejí, např. verbální útoky na Romy a Němce ve snaze vzbudit v lidech nacionalismus. Stěžejní byla otázka bezpečnosti – požadavky na zvýšení pravomocí policie, znovuzavedení trestu smrti, zvýšení trestních sazeb. Přistěhovalce a Romy SPR-RSČ vinila za nárůst kriminality. Strana zcela naprosto odmítala omluvy státu za Benešovy dekrety a odsun sudetských Němců. Rovněž nesouhlasila se vstupem ČR do EU a NATO. Díky výsledkům voleb v roce 1996 (zisk 8,01 %) si strana polepšila o zhruba 2 %, posílila své pozice a dosáhla svého historického vrcholu.⁵⁵

S.P.R.-R.S.Č se zpočátku snažila využít potenciálu skinheads. Republikáni je občas používali jako pořadatelskou službu na jimi pořádaných akcích. S obezřetností je také přijímali do dceřiné organizace Republikánská mládež.⁵⁶

Vávra (2017) píše o roku 1990, kdy byli lidé ze spektra krajní pravice nespokojeni s vývojem událostí po Sametové revoluci, především z nedostatečného vypořádání se s Komunistickou stranou Československa, údajného rozkrádání majetku cizinci, nárůstu kriminality a také z amnestie prezidenta Václava Havla, která způsobila propuštění na svobodu mnoho vězňů. Tato témata Sládek využil a část pražských skinheads do jeho strany vstoupila, většina ho aktivně podporovala. 17.11.1990 se konalo výročí Sametové revoluce, na Václavském náměstí se sešlo zhruba 100 000 lidí. Několik stovek Republikánů s mnoha skinheady se Sládkem v čele si prorazili cestu davem k telefonní budce, která se nacházela nejbliž od pódia, kde stáli Václav Havel a americký prezident George Bush. Sládek byl vysazen na budku a začal řečnit s pomocí megafonu. Jeho příznivci kolem budky vytvořili kordon a nikoho k němu

⁵⁵ Charvát Jan, Přehled projevů nenávistného chování a skupin, pro něž je toto jednání typické, IN: BROŽ, Miroslav, HRUBÝ, Miloš a Jan ČERNÝ, ed. Nezvaní hosté: sborník textů pro města a obce, které se zamýšlejí nad možností aktivně bránit shromáždění z nenávisti. Praha: Člověk v tísni, 2009. ISBN 978-80-86961-75-0.

⁵⁶ DANIEL, Ondřej. Násilím proti „novému biedermeieru“: subkultury a většinová společnost pozdního státního socialismu a postsocialismu. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2016. ISBN 978-80-87855-90-4.

nepustili. Strhla se dlouhá pouliční bitva, která skončila až po konci vystoupení Havla a Bushe.⁵⁷

V letech 1993 a 1994 si skinheads začali zakládat vlastní organizace (především Vlastenecká liga a Vlastenecká fronta), což vedlo k odklonu od Republikánů.⁵⁸ V roce 1995 se Sládek od skinheads zcela distancuje. Prý je s ním spojily masové sdělovací prostředky, aby ztratil důvěru střední a starší generace.⁵⁹

V roce 1997 se země potýkala s finanční krizí. Následoval pád vlády, zdálo se, že S.P.R.-R.S.Č zaznamená úspěch. Strana však v mimořádných parlamentních volbách obdržela pouhých 233 tisíc hlasů, čili 3,9 % a do parlamentu se nedostala.

Příčiny neúspěchu S.P.R.-R.S.Č lze spatřovat ve zdařilé kampani České strany sociálně demokratické a rovněž ve vyšší míře národovecké profilace Občanské demokratické strany, která se vymezila v řadě protiněmeckých témat. Právě z rozkládající se SPR-RSČ vznikla naprostá většina pozdějších ultrapravicových uskupení, např. Dělnická strana, jejímž předsedou se stal Tomáš Vandas, který dříve působil jako tajemník S.P.R.-R.S.Č.⁶⁰

5.2 Nacionalistické organizace

Nacionalismus – jako ideologie se na světlo světa dostává koncem 18. století v souvislosti s Francouzskou revolucí. Šlo o liberální postoj vůči zažitě předstávě o panovníkovi, který je vyvolen vládnout Bohem. V 19. století byl nacionalismus spjat s kolonialismem, protože ty se staly symbolem úspěchu států. Chtíč po koloniích a moci vedl k začátku 1. světové války. Po konci 2. světové války se nacionalismus ujal v koloniích, jež si díky němu vydobily nezávislost.

Od 90. let 20. st. jej začaly používat ultrapravicové strany. Podle nacionalismu dnešního typu náleží lidé k jednotlivým národům se svou specifickou

⁵⁷ VÁVRA, Filip. Těžký boty to vyřešej hned!: skinheads v Praze na konci 80. a začátku 90. let. Praha: Filip Vávra - nakladatelství FIVA, 2017. ISBN 978-80-906875-0-9.

⁵⁸ DANIEL, Ondřej. Násilím proti „novému biedermeieru“: subkultura a většinová společnost pozdního státního socialismu a postsocialismu. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2016. ISBN 978-80-87855-90-4.

⁵⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=EGmkaJbkDaY> (7. 3. 2022)

⁶⁰ Gjuričová Adéla, Kopeček Michal a spol., Rozdělení minulostí, Vytváření politických identit v ČR po roce 1989, Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2011, ISBN 978-80-7285-154-6

povahou, které jsou přirozeným uspořádáním společnosti. Národy jsou definovány národními jazyky, kulturami, územím a dějinami. Středobodem politického uspořádání je národ a národní stát. Snaží se o splývání etnických, jazykových a kulturních hranic.⁶¹

5.2.1 Vlastenecká liga (V.L.)

Dne 17.9. 1993 vznikla na bázi kališnického směru v pražských Ďáblicích Vlastenecká liga. Měla zastřešovat činnost kališnických organizací. Předsedou se stal Luděk Martinovský. Čestným předsedou byl Daniel Landa. V.L. pořádala poklidné demonstrace proti drogám a kriminalitě. Poměrně úspěšně se zaměřila na tvorbu místních organizací a rekrutaci mladých skinheadů, kteří odmítali neonacistické směřování subkultury. Z tohoto důvodu docházelo k násilným střetům mezi VL a jinými, ultrapravicovými organizacemi.

Členové vydávali vlastní periodika, z nichž nejvýznamnější byl Český štít. V programu z roku 1994 dává V.L. důraz na: zvýšení vnitřní bezpečnosti státu – boj s kriminalitou (např. požadují statistický rozbor romské kriminality, zveřejnění a následné vyřešení problému v rámci zákonodárství), tvrdé represe proti propagátorům totalitních ideologií, odmítnutí anarchie, boj proti byrokracii a vstupu do NATO, odmítnutí požadavků sudetských Němců a dokončení privatizace.⁶²

S jistotou nelze zařadit V.L. mezi pravicově extremistické organizace. Pádovým argumentem ale zůstává, že VL byla založena skinheady a lidmi, kteří měli blízko k radikálnímu nacionalismu. Předseda V.L. byl dříve vedoucí figurou iniciativy Bedford (jméno odkazuje na zakladatele Ku Klux Klanu Nathana Bedforda Forresta), V.L. se ale k tomuto odkazu nehlásí. Faktem je, že od svého vzniku V.L. nenaplnila žádnou bezpečnostní definice extremistické organizace. Nikdo z členů nebyl stíhán za rasově motivovaný skutek ani propagaci totalitárních hnutí.⁶³ Jde tedy o nacionalistické skiny, kteří jsou méně militantní, o to více jsou

⁶¹ CHARVÁT, Jan. Současný politický extremismus a radikalismus. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-098-6.

⁶² MAREŠ, Miroslav. Pravicový extremismus a radikalismus v ČR. [Brno]: Barrister & Principal, 2003. ISBN 80-86598-45-4.

⁶³ Extremismus mládeže v České republice. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996. ISBN 80-86008-31-2.

zainvestování ve veřejném dění, díky čemuž mají vyšší vliv na společnost, dalším typickým příkladem nacionalistů jsou Národně vlastenecký svaz nebo Vlastenecké hnutí českého lva.⁶⁴ Časté je vymezování V.L. vůči rasistickým skinheads, snaží se vysvětlit, že ačkoliv zaznívají hlasy o kooperaci s nimi, není to možné z toho důvodu, že V.L. existuje na bázi vlastenectví, což znamená silný vztah k rodné půdě, kdežto v případě fašismu jde o politickou ideologii, která si bere národ a vlast jako svůj prostředek. Stěžejní je pro ně především rasismus. Podle V.L. nemají stoupenci fašismu a nacismu čest a jde o zločince. Oproti tomu rasističtí skinheads chápou Kališníky jako zrádce, kteří kolaborují se státní mocí. Přiřazují jim rasovou toleranci a jejich odmítání nacionálního socialismu vnímají negativně. I slušně se chovající černochoy, Vietnamce nebo Romy považují za lůzu. Ve V.L. vidí konkurenci, která se snaží o zbavení nálepky fašismu a zároveň si chce ponechat tradiční skinheadské atributy, obviňují je z tříštění sil v rámci krajní pravice a dokonce i ze spolčování se s nepřáteli (Romové a antifašisté), což se nejeví jako pravděpodobné.⁶⁵

Vedoucí členové vidí V.L. jako „politický Sokol“, považují se za vlasteneckou organizaci, kde lidé zlepšují svou fyzickou zdatnost a své morální kvality. V.L. se vnímá se jako sdružení nespokojených občanů, především kvůli vysoké kriminalitě. V roce 1996 vedla V.L. soudní spor s Hnutím občanské solidarity a tolerance (H.O.S.T.) pro poškození jejich dobrého jména, protože je zařazovali na seznam fašistických skupin.⁶⁶

Po roce 1996 přestává V.L. fakticky existovat. Kvůli střetům s rasistickými skinheads se snažili o distancování se od skinheadské subkultury a definovat se čistě pomocí nacionalismu a konzervatismu, což vyústilo v pokles zájmu o tuto organizaci. Přesto jejich ideje přešly na lokální, nástupnické organizace jako Litoměřičtí vlastenci či Plzeňští vlastenci.⁶⁷

⁶⁴ DANICS, Štefan a Tomáš KAMÍN. Extremismus, rasismus a antisemitismus. 2., rozš. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. ISBN 978-80-7251-286-7.

⁶⁵ CHARVÁT, Jan a Bob KURŮK. "Mikrofon je naše bomba": politika a hudební subkultury mládeže v postsocialistickém Česku. Praha: Togga, 2018. ISBN 978-80-7476-137-9.

⁶⁶ Extremismus mládeže v České republice. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996. ISBN 80-86008-31-2.

⁶⁷ CHARVÁT, Jan a Bob KURŮK. "Mikrofon je naše bomba": politika a hudební subkultury mládeže v postsocialistickém Česku. Praha: Togga, 2018. ISBN 978-80-7476-137-9.

5.3 1.2. (Neo)fašistické organizace.

Fašismus – slovo fašismus se objevuje od roku 1919. Tehdy šlo o spolky vysloužilých italských vojáků z 1. světové války. Pojem fašismus zpropagoval Benito Mussolini, který se v roce 1922 ujal moci v Itálii. Roku 1926 byla v Itálii nastolena fašistická diktatura. V Německu na základech fašistické ideologie vznikla ideologie nacistická. Ve 2. světové válce bojovala Itálie po boku Německa. Dne 28. 4. 1945 byl Mussolini zajat a popraven.

Fašismus má za základ všeho stát. Přijímá myšlenky expanzivního nacionalismu (který souvisí s rasismem, ale ne s antisemitismem), totalitarismu, kolektivismu (tudíž má i prvky socialismu), jeho systém stojí na korporativismu. Společnost měla být rozřazena do korporací. Dle pracovních míst by korporace nahradily politické strany a lidé by v nich by zároveň pracovali. Odborníci z korporací by rozhodovali o výrobě. Fašismus je protiproudem vůči demokratickému i komunistickému přesvědčení.⁶⁸

5.4 Vlastenecká fronta (V.F.)

V roce 1993 byla v Brně na ministerstvu vnitra zaregistrována Vlastenecká fronta. Jejím předsedou se stal student brněnské filozofické fakulty Jiří Fidler, který se před tím angažoval v neonacistickém časopise Der Stürmer. Jméno odkazuje na nejznámější tiskovinu nacistického Německa. K roku 1995 se její počty odhadují na zhruba 300 členů. První plakáty VF odkazovaly na nacistické vzory a navíc měla stejnou adresu jako Bohemia Hammer Skins. Vzorem pro V.F. je Le Penova Front National. Postupem času se mění Fidlerovi názory a s nimi i názory celé V.F. Organizace se přesouvá z ideových pozic neonacismu k salónnímu fašismu.⁶⁹ K vlastenectví přiřazují i křesťanský rozměr. Věkovým průměrem jsou mezi 30–35 lety. K organizaci se hlásí skinheads i čeští fašisti. V.F. vydává časopis Fénix (dříve Nový Řád), nákladem zhruba 900 tisků.

⁶⁸ CHARVÁT, Jan. Současný politický extremismus a radikalismus. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-098-6., str. 65, 66

⁶⁹ Mazel Michal, Oponenti systému, IN: BARŠA, Pavel, FIALA, Petr, ed. Politický extremismus a radikalismus v České republice. Brno: Masarykova univerzita, 1998. ISBN 80-210-1798-8.

Ačkoliv mají některé styčné body s Vlasteneckou ligou, např. znovuzavedení trestu smrti, tvrdý postih korupce, boj proti drogám či odmítání větší integrace v rámci EU, v některých stěžejních bodech se naprosto rozcházejí, např. v otázce antisemitismu, která je pro V.F. důležitá, ale V.L. příliš nezajímá. Otevření fašisté a neonacisté také tyto subjekty vnímají zcela jinak. Ve fašistickém časopisu Národní boj poskytli ve 2. čísle propagační rozhovor s Fidlerem. V témže čísle označují V.L. jako „politickou zpotvořeninu“ či „zrádnou organizaci.“ Jiné, podobné časopisy je vidí jako židovské agenty, homosexuály či zrádce rasy. Dokonce bylo zaznamenáno fyzické násilí mezi V.L. a V.F.⁷⁰ K Vlastenecké frontě měla vřelý vztah řada (neo)nacistických a (neo)fašistických organizací, jako např. Bohemia Hammer Skins nebo Národní obec fašistická, v některých případech s nimi byla i osobnostně provázána. V.F. usilovala o to, být zastřešující organizací krajně pravicových skupin.

Fidler, též označovaný jako „vůdce“, především získával kontakty v zahraničí. Uvědomoval si, že pro politickou činnost V.F. nedisponovala uspokojivými finančními a organizačními podmínkami. Omezil se proto na přednášení o historii a tělesný výcvik členů, především se zaměřením na bojová umění. Jako největší nedostatky skinheads po jejich rozmachu na území dnešní ČR viděl Fidler nejednotnost, roztříštěnost a sklony k nesmyslnému vizionářství.

V roce 1996 vydávala V.F. letáky s nápisem: „*Je prostě pravdou, že narodit se jako BĚLOCH – člen NÁRODA, je poctou a privilegiem.*“ K roku 1998 se počet členů VF v Brně výrazně snížil. Organizace naopak začala sílit v Praze, kde je aktuálně nejvíce činná. Kromě toho V.F. vyvíjela aktivitu také v Bzenci a v Ostravě.⁷¹ Právě v roce 1998 Fidler odstupuje a je ve funkci nahrazen Miroslavem Knapkovským, což je vůdčí osobnost z Ostravy, po nabytí funkce přesídlil do Prahy. Téhož roku se strana pokouší kandidovat v komunálních

⁷⁰ Extremismus mládeže v České republice. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996. ISBN 80-86008-31-2.

⁷¹ Mazel Michal, Oponenti systému, IN: BARŠA, Pavel, FIALA, Petr, ed. Politický extremismus a radikalismus v České republice. Brno: Masarykova univerzita, 1998. ISBN 80-210-1798-8.

volbách v Praze (neúspěšně) a v Červeném Kostelci (okres Náchod, zde se 1 kandidát dostal do zastupitelstva obce) za Národně demokratickou stranu.⁷²

5.4.1 Národní obec fašistická (N.O.F.)

Jak už bylo řečeno, po Sametové revoluci se čeští skins nechali inspirovat především v zahraničí. Jednou z výjimek je nezaregistrovaná organizace Národní obec fašistická. Jako taková vznikla přibližně roku 1992 v Praze. Svým antisemitismem, rasismem, fašismem a nacionálním socialismem odkazovala na předválečnou Gajdovu Národní obec fašistickou, od níž přebrala jak symboliku, tak rétoriku. Do organizace se dostávali především členové skinheads, na jejichž základě organizace vznikla.⁷³ Členskou základnu čítala zhruba 50 osob, organizace vyvíjela svou činnost v hluboké míře utajenosti, největším argumentem odmítání systému se pro ně stal „židomarxismus“ státní moci. Nejdůležitější tiskovinou, díky níž šířili své myšlenky byl nejprve časopis Agresor, který byl později nahrazen Stráží říše. N.O.F měla silné vazby na českou neonacistickou organizaci Vlajka a rovněž na Bohemia Hammer Skins.⁷⁴

N.O.F. nabádala k rasovému násilí, např. v jejich časopise, jehož 1. číslo obsahovalo vyobrazení nábojů ráže 11 mm se slovy: „*Nejlepší krmivo pro vaše černé mazlíčky.*“ V 1. čísle Stráže říše pro změnu zveřejnili „seznam Židů a antifašistických bojovníků, kteří mají hrazený telefon z našich daní“, přidali i telefonní čísla Židovské národní obce.⁷⁵

Antisemitismus nemá na rozdíl od nenávisti k Romům podporu veřejnosti. Institut pro výzkum veřej. mínění provedl v roce 1993 průzkum, z něhož mělo 29 % respondentů k Židům dobrý, 35 % neutrální a 5 % špatný vztah, 31 % nemá žádný vztah. Tentýž průzkum byl proveden v roce 1995 s téměř shodnými výsledky.⁷⁶

⁷² MAREŠ, Miroslav. Pravicový extremismus a radikalismus v ČR. [Brno]: Barrister & Principal, 2003. ISBN 80-86598-45-4.

⁷³ Mazel Michal, Oponenti systému, IN: BARŠA, Pavel, FIALA, Petr, ed. Politický extremismus a radikalismus v České republice. Brno: Masarykova univerzita, 1998. ISBN 80-210-1798-8.

⁷⁴ DANICS, Štefan a Tomáš KAMÍN. Extremismus, rasismus a antisemitismus. 2., rozš. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. ISBN 978-80-7251-286-7.

⁷⁵ Mazel Michal, Oponenti systému, IN: BARŠA, Pavel, FIALA, Petr, ed. Politický extremismus a radikalismus v České republice. Brno: Masarykova univerzita, 1998. ISBN 80-210-1798-8.

⁷⁶ Mareš Robert, Skinheads: subkultura zničená ideologií, Nová Přítomnost, č. 4, 1997, str.2-6

Minulost N.O.F. pravděpodobně sahá dále do historie, protože na letácích, které oznamovaly demonstraci proti židům⁷⁷, která se uskutečnila 28.10.1990 u bývalého Stalinova pomníku v Praze, byla podepsána N.O.F.

K r. 1996 jsou známými aktivisty N.O.F. bratři Procházkoví z Prahy, kteří nyní nejsou na svobodě. V opilosti totiž napadli policistu a odcizili mu služební zbraň.

Někdy dochází ke konfliktům s jinou, neonacisticky smýšlející skupinou – „sudeťáky“. Ti žijí v pohraničí, považují se za potomky sudetských Němců, sdružují se například v Sudetoněmecké vlastenecké straně. Ideově se hlásí k ortodoxní formě nacismu, čili navazují na N.S.D.A.P. Jejich heslem je „Sudety Sudeťákům“, vzorem je jim Adolf Hitler. Někteří z nich na koncertech útočí na Čechy, bez ohledu na jejich ideologii.⁷⁸

5.5 (Neo)nacistické organizace.

Nacismus – V roce 1919 vznikla Německá dělnická strana, kterou vedl Anton Drexler. V tomto roce do ní vstoupil Adolf Hitler. V dalším roce strana mění název na Nacionálně socialistickou německou dělnickou stranu. V roce 1923 se její členové neúspěšně snaží zrealizovat státní převrat. Jsou zatčeni, Hitler ve vězení sepisuje knihu *Můj boj*. Ve 30. letech na Němce dopadá ekonomická krize, což nahrává N.S.D.A.P, strana získává v ve volbách v roce 1932 37,4 % hlasů, stává se jedinou vládnoucí stranou. Začínají zákony posvěcené čistky pro upevnění moci a namířené proti židům. Kvůli expanzivní politice Německa začíná 2. světová válka. Nacisté se snaží o genetické šlechtění nordické rasy. Ti, kteří k ní nenáleží jsou sterilizováni nebo zabití. Rovněž se snaží o vyhlazení všech Židů. Válka se schyluje ke konci, Hitler páchá v dubnu roku 1945 sebevraždu. Nacismus je označen za zločinnou ideologii a zakázán.⁷⁹

Nacisté mají podobnou ideologii jako fašisté (z fašismu vychází), ale na rozdíl od vize silného státu kladou největší důraz na náležení k rase. Z toho plyne

⁷⁷ To vyvrací Tomina (1991, str. 387), podle kterého: „...naši skinheads doposud nejsou zaměřeni, na rozdíl od svých západních kolegů, protižidovsky.“

⁷⁸ Extremismus mládeže v České republice. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996. ISBN 80-86008-31-2.

⁷⁹ CHARVÁT, Jan. Současný politický extremismus a radikalismus. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-098-6., str. 67, 68

významná výhoda, kterou je možnost spolupráce s dalšími neonacistickými subjekty z jiných států. Nenávidí minority a imigranty.⁸⁰

5.5.1 Bohemia Hammer Skins (B.H.S.)

Jde o českou pobočku Hammer Skins⁸¹, což je mezinárodní organizace, která vznikla v roce 1986 v USA. Označují se za nacisty. Podle jejich vůdců je pojí myšlenka národního socialismu a boj za 10 slov: „My musíme chránit existenci našich lidí a budoucnost bílých dětí“ (v anglickém originále se jedná o 14 slov, autorem je David Lane, pozn. autora). Symbolem pro Hammer Skins jsou zkřížená kladiva, která jsou vnímána jako symbol síly a „bílé“ dělnické třídy, jež se má postavit proti nynějšímu systému.⁸²

B.H.S. vznikla v roce 1993 na Brněnsku. Angažovala se především v organizaci koncertů hudebních kapel. B.H.S. se hlásila k nadřazenosti bílé rasy. Zároveň byli proti snahám o veřejné politické aktivity, protože podle nich je politika řízena Židy. O registraci nikdy neusilovali.⁸³ Ke zmíněným koncertům je potřeba dodat, že zde vystupují neonacistické kapely, např. Vlajka, Moravská Jednota, Útok, Zášť 88 či Krátký proces. Pořadatelským místem se pro něj stal Velký Dřevíč u Hronova. Příklad z textu písně Snaživý Mandela, která na akcích zaznívá:

„Ruce jako opice,
zabij toho negra.
Zapal ho benzínem,
přelámej mu žebra“⁸⁴

⁸⁰ Charvát Jan, Přehled projevů nenávislného chování a skupin, pro něž je toto jednání typické, IN: BROŽ, Miroslav, HRUBÝ, Miloš a Jan ČERNÝ, ed. Nezvaní hosté: sborník textů pro města a obce, které se zamýšlejí nad možností aktivně bránit shromáždění z nenávisli. Praha: Člověk v tísni, 2009. ISBN 978-80-86961-75-0.

⁸¹ Srovnej s Charvát (2007), str. 147, 148, podle něj byla jejich vazba sporná

⁸² Extremismus mládeže v České republice. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996. ISBN 80-86008-31-2.

⁸³ CHARVÁT, Jan. Současný politický extremismus a radikalismus. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-098-6.

⁸⁴ Mazel Michal, Oponenti systému, IN: BARŠA, Pavel, FIALA, Petr, ed. Politický extremismus a radikalismus v České republice. Brno: Masarykova univerzita, 1998. ISBN 80-210-1798-8.

B.H.S má nekompromisní vojenskou organizační strukturu. Noví členové podléhají pečlivému výběru. Vůdčí, zakládající osobnosti mají titul „Activist“ a je jich velmi malé množství. Ti vybírají ze sympatizantů „Support Group“, kteří musí ve zkušebním období obstát v řadě zkoušek, například ve střetnutí se zákoníkem cti Hammer Skins, jenž obsahuje 12 základních bodů⁸⁵, např. snaž se legálně získat zbraň, důsledně prověřuj nové členy nebo neříkej nic, pokud jsi konfrontován se zákonem. Po splnění se smí stát aktivisty B.H.S.⁸⁶

B.H.S není zaregistrovaná. Počet členů se k roku 1996 odhaduje na zhruba 500–800 s věkovým průměrem 20–25 let. Vydává časopis Patriot a čtyřstránkový občasník Hammer News. Oba v nákladu zhruba 500 kusů. V časopisech často odkazují na potřebu uskutečnění rasové války.

Ze zjištěných dat známe regionální organizátory B.H.S., např. Karel Dub v Praze, Martin Korec⁸⁷ v Brně či bratři Matějkové v Trutnově. Míra utajenosti vedení B.H.S. je vysoká, získávání informací o nich je obtížné. B.H.S. je vnímána jako nejpoblábnější organizace pro pravicově extremisticky smýšlející mládež v ČR.⁸⁸

5.5.2 Blood and Honour – Division Bohemia (B.H.D.B)

Tato organizace vznikla na našem území v roce 1996. Jde o jednu z mezinárodních poboček, které spadají pod Národně socialistickou alianci z Velké Británie. Ta zastřešuje evropské, neonacistické organizace v čele s Blood and Honour a Combat 18. Jejich struktura je stejná jako Bohemia Hammer skins⁸⁹. B.H.D.B. cítí nenávisť vůči Romům, černochům, Asiatům, Arabům, míšencům a židům. Vystupuje proti drogám a jejich uživatelům, lidem, kteří usilují o jejich legalizaci. Dále proti bezdomovcům, zločincům, anarchistům, komunistům a

⁸⁵ Srovnej s Mazel (1998) IN: Politický extremismus a radikalismus v ČR, str. 249 a s Chmelík (2001), str.21, podle nich je to 20

⁸⁶ DANICS, Štefan. Extremismus hrozba demokracie. Praha: Police History, 2002. ISBN 80-86477-07-X.

⁸⁷ Korec byl v r. 1996 obviněn z pobodání 2 lidí a pořezení 1 dalšího, strávil 2 roky ve vazbě, než soud rozhodl o jeho nevině, dostupné zde: <https://brnensky.denik.cz/zlociny-a-soudy/nevinny-muz-byl-ve-vezeni--roky-vysoudil--tisic.html> (7. 3. 2022)

⁸⁸ Extremismus mládeže v České republice. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996. ISBN 80-86008-31-2.

⁸⁹ S tím však Mareš (2003), str. 481 nesouhlasí, „členství v Blood and Honour není natolik komplikované jako u Hammerskins, důraz je kladen na přínos a aktivitu.“

„zrádcům bílé rasy“. Účastní se pochodů, zaměřených proti Romům, vyhrožují zabitím a popisují zdi neonacistickými symboly. Jejich cílem je držet obyvatelstvo v permanentním strachu z útoku. Brutalita jejich útoků se podle Ministerstva vnitra zvyšuje.⁹⁰

B.H.D.B. se skládá z ultrapravicových skinheads, kteří se aktivně zapojují do ultrapravicových aktivit. Od počátku B.H.D.B. deklarovala: „*Naši organizaci založili skinheads a pro skinheads je taky určena, jsme organizací nacionálně socialistickou, ve které vidíme jedinou možnost na záchranu bílé rasy.*“ V letech 1996–1999 vydávali stěžejní ziny a pořádali důležité koncerty. Mezi lety 1997–1998 měla kolem sto třiceti členů.

V Praze byla B.H.D.B. založena lidmi kolem firmy White Power Music, členové se rekrutovali z Národní obce fašistické. K roku 1997 měla pražská pobočka okolo třiceti členů. Pod touto sekci byl vydáván zin Rahowa (racial holly war). Pražská a západočeská pobočka se dostaly do sporu kvůli směřování organizace a nakládání s penězi. V polovině roku 1998 se proto pražští přeměnili v samostatnou organizaci Národní Odpor Praha.

Nejúspěšnější pobočkou se stala západočeská, která působila v Plzni. Pravděpodobně přebrala aktivisty z B.H.S. a měla kolem 30 členů. Díky její pozici měla dobré vztahy s německými neonacisty.⁹¹ Na Plzeňsku proto byla možnost pořádání mezinárodních akcí, např. v Plzni na Bílé hoře, kde se r. 1995 sešlo asi 1000 lidí nebo r. 1996 v Kozolupech, kam přijelo asi 800 lidí. V letech 1997 a 1998 se srazy uskutečnily ve Štáhlavech. V roce 1999 policie tuto sekci ochromila zátahem velkého rozsahu. Zajištěno bylo 161 kompaktních disků, 500 nášivek, tiskoviny s fašistickou tematikou a také deník se jmény a adresami těch, kteří pravidelně finančně přispívali. Trestně stíháno bylo 12 osob.⁹²

⁹⁰ Kříž Radek, Historie ultrapravicových hnutí v České republice. Struktura a systém organizací se stále proměňují, Týden, číslo 10, rok 1998, str. 26-36

⁹¹ MAREŠ, Miroslav. Pravicový extremismus a radikalismus v ČR. [Brno]: Barrister & Principal, 2003. ISBN 80-86598-45-4.

⁹²https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/policii-se-povedl-zasah-proti-skinum.A_990221_164939_domaci_jkl (7. 3. 2022)

5.6 S.H.A.R.P skinheads

S.H.A.R.P. lze označit za antirasistickou větev. Do Evropy se dostali z USA přes Anglii do Německa, kde získali značnou podporu díky zpěvákovi antifašistické Oi! kapely The Oppressed, který i na našem území udal nový směr pro vydávání časopisů, hudby a vznik kapel. Prosazují myšlenku „Punks and Skins united“, čímž odkazují na minulost skinů a punků ve Velké Británii a také tím dávají najevo svůj vztah k White Power skinům, kteří punky nenávidí. S.H.A.R.P. se na území dnešní ČR stali ideologickou protiváhou rasistických skinů, ale početně a organizačně nejsou výrazní.⁹³ Romové je paradoxně vidí jako krajní pravici, protože nerozlišují mezi jednotlivými frakcemi skinheads.⁹⁴ Proti rasistům jsou připraveni použít násilí. Snaží se poukázat na pokřivený obraz skinů jako celku, jenž vytvořila masová média, která se zaměřují jen na extrémní projevy subkultury (snaha o vzbuzení senzace

5.6.1 Bulldog BootBoys crew

Jde tu o skupinu antirasistických skinheads založenou v roce 1992 v Praze Vladimírem Červeným, který začal vydávat antirasistický fanzine Bulldog (pozor, nesouvisí s hudební White Power music kapelou Buldok, pozn. autora). Fanzine Bulldog udával směr pro většinu nerasistických skinheads v ČR. Názornou ukázkou jejich smýšlení je vyjádření nerasistických skinheads v pražském S.H.A.R.P. fanzinu Messenger: *„My skinheads z Prahy, kteří jsme SHARP, jsme 100 % apolitičtí a Redskins jsou pro nás stejným nepřítelem jako White Power Boneheads! Nemáme rádi hippies, komunisty ani fašisty. Máme rád pivo, box, dobrou zábavu a fotbal. Všichni jsme 100 % antirasisté.“*

K roku 1992 se počet příslušníků S.H.A.R.P. u nás odhadoval na zhruba 30 osob. K roku 2008 už jde o 400 osob. Největší skupiny S.H.A.R.P. se nacházejí v Praze, Brně, Plzni a Hradci Králové.⁹⁵

⁹³ Chmelík (2012) na str. 96 tvrdí: „S.H.A.R.P. existuje v ČR asi pátým rokem“. Jejich fanzine Bulldog ale začal vycházet již v roce 1993.

⁹⁴ CHMELÍK, Jan. Extremismus. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-376-6.

⁹⁵ DANICS, Štefan a Tomáš KAMÍN. Extremismus, rasismus a antisemitismus. 2., rozš. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. ISBN 978-80-7251-286-7.

V 1. čísle fanzinu Bulldog se píše o počátcích skinheads ve Velké Británii, vymezuje se proti rasismu a angažovanosti v politice. Fanzin obsahuje mnoho obrázků, např. skinheada, který pomocí kladiva rozbíjí hákový kříž. Také uvádí informace o skinheads v Itálii a Švédsku. Je v něm výzva příznivcům S.H.A.R.P., aby pracovali na lepší image pravých skinheads, aby lidé pochopili, že skutečný skinheads je antirasista. Následuje výhrůžka, ze které lze poznat, že rasisty opravdu nenávidí:

„Najdi je – rozdrť je – rozdrť je
Nacistická špíno – Tvůj čas přijde!!!“

Dále si můžeme přečíst výzvu českým skinheadům, aby si ujasnili své priority a opravdu pro vlast něco udělali. Budovat národ jinak, než násilnými střety, kterými ničeho nedosáhnou. Závěrem apelují na snahu změny světa v lepší místo.⁹⁶

O S.H.A.R.P. u nás vznikl v roce 1996 2dílný dokument Bulldog Boot Boys Praha. Vladimír Červený zde vysvětluje, že buldoka si vybrali z toho důvodu, že je „tvrdej a chladnej“, takový jsou dle něj i skinheads. Rasistické skinheads označuje jako „boneheads“, aby je odlišil od tradicionalistů. Za oblíbenou hudbu označuje žánry oi!, street punk a ska. Jeden z členů se setkal na veřejnosti s označením za nacistu. Dozvíme se o reenes, ženských příslušnicích skinheads, které v minulosti pronášely chuligánům zakázané předměty na fotbalové zápasy, protože je směly prohledávat jen ženské policistky, kterých byl nedostatek. S.H.A.R.P. mají blízko k punkům, jsou pro spojení s nimi. Od politiky se prý distancují proto, že jakožto nižší třída se budou mít vždy podobně za kteréhokoliv politického systému.⁹⁷

⁹⁶ Fanzine Bulldog, číslo 1, 1993

⁹⁷ Dokument Bulldog boys Praha (1996)

6 Rasově motivované útoky

V průběhu 90. let lze vyzorovat narůstající tendence rasového násilí. V letech 1990 až 1992 byla reakce státu na tento problém takřka neexistující a zaostávala za reálným vývojem událostí. Nositelem rasové nesnášenlivosti byli často skinheads. Podle min. vnitra došlo v roce 1990 k sedmnácti závažným trestným činům s rasovými pohnutkami (dále jen „případům“). Nejspíše jich bylo mnohem více, avšak buď nebyly ohlášeny nebo je orgány činné v trestním řízení nebyly schopny, vzhledem k téměř nulovým předchozím zkušenostem, rozpoznat. Podle M.V. se v roce 1991 jednalo o 26 případů, ve dvaceti z nich šlo o Romy. Ohniskem jsou severní Čechy z důvodu velké romské komunity a také Praha. Dne 21. 11. 1991 vydalo ředitelství Policie ČR Metodický pokyn ke sjednocení postupu policistů ČR při plnění úkolů k ochraně bezpečnosti osob a majetku proti jednání extremistických skupin a hnutí. Jde o první reakci orgánu státní správy na zvyšující se počet případů rasového násilí, která rozšiřovala pravomoci orgánů policie v případech zásahu proti extremistickým skupinám.⁹⁸

Jedna z prvních rasově motivovaných vražd v demokratickém Československu se odehrála 23. 2. 1991 v obci Lipkov v okrese Domažlice.⁹⁹ Dne 23. 2. se inkriminovaná skupina lidí (kteří jsou v tomto i v následujícím zdroji sborně označeni jako skinheads¹⁰⁰ nacházela v Klatovech v restauraci Beseda. Jeden z nich jim měl sdělit, že ho po městě pronásledovali Romové, načež se skupina vyzbrojila a vyrazila k domu rodiny Bendíků. Romové se stačili rozutést a proto se útočníci vydali do ulice, kde žila rodina Jano (obě rodiny byly známy svými sklony k násilí a konfliktům). Do domu vnikli, přítomné Romy zbili a dům zapálili. Rodina Emila Bendíka odjela vlakem do Lipkova a on se vydal za nimi pomocí

⁹⁸ Romové v České republice (1945-1998). Praha: Socioklub, 1999. Sešity pro sociální politiku. ISBN 80-902260-7-8.

⁹⁹<http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/uplynulo-ctvrtstoletí-od-vrazdy-emila-bendika-jedne-z-prvni-obeti-protiromskym-pogromu-v-demokratickem-ceskoslovensku>

¹⁰⁰ Toto však osobně vnímám jako přílišnou generalizaci a pokus o zjednodušení, protože se nemuselo jednat výhradně o skinheady, navíc v dokumentu režiséra Roberta Sedláčka Skinheads z roku 1997 je řečeno, že se jednalo nikoliv o skinheads, ale o „spořádané“ občany, Mareš (2003) zase píše, že se „nejednalo pouze o skiny“ vyvstává tedy otázka, jak moc média dokázala rozlišovat mezi skinheady a ne-skinheady

taxislužby. Jeho šofér se ale vrátil do Klatov, kde sdělil útočníkům, kde se právě Bendík nachází.¹⁰¹ Zhruba 30 jich nasedlo do aut a odjelo do Lipkova. Obklíčili dům a začali ho demolovat. Z oken vyskočili 3 Romové a dali se na útěk. Dvaadvacetiletý Emil Bendík byl dostižen a zbit tyčemi. Zdravotnická záchranná služba jej odvezla do nemocnice, kde o dva dny později zemřel na krvácení do mozku. Soudce Pravoslav Polák odsoudil 19. 3. 1993 skupinu dvaceti osmi útočníků z trestných činů ublížení na zdraví, poškozování cizí věci, porušování domovní svobody a výtržnictví. Deset z nich obdrželo nepodmíněné tresty odnětí svobody od šestnácti měsíců do sedmi a půl roku. Dva lidé byli uznáni vinnými z ublížení na zdraví. Část odsouzených obdržela podmínku.¹⁰²

Výhrady většinové společnosti vůči Romům dobře ukazuje den 24. 11. 1991, kdy se v pražských Letenských sadech pod bývalým Stalinovým pomníkem uskutečnil skinheady pořádaný sraz s heslem White Power – Bílá síla, jenž měl za cíl shromáždit lidi, kteří se chtějí vypořádat s Romy a Araby. Přišlo jich několik stovek. Skinheads se vydávají na pochod do centra Prahy, dostávají se do Pařížské ulice a křičí: „Cikáni raus, cikáni do plynu“. Hajluje se. Také hlasitě vyzývají policisty, kteří je hlídají, slovy: „Pojďte s námi na cikány“, což vyvolává úsměv na jejich tvářích. Kolemjdoucí vyjadřují skinům podporu: „Něco se s cikánama udělat musí“, říká jeden z nich. Kolemjdoucí žena se ptá: „Kam jdete?“ Skinhead odpovídá: „Na cikány.“ Žena povzdychne: "To je dobře." Dav míří na Žižkov. Skinheads se ozbrojují. Pokud je v oknech domů spatřen Rom, následuje házení kamenů. Někteří obyvatelé se vyklánějí z oken a vyjadřují k davu sympatie. Dav burácí: „Černý svině, rasová válka!“ Rovněž vyhrožuje smrtí předsedovi Romské občanské iniciativy Emilu Ščukovi. Policie zahrazuje ulici. Dav si sedá a zvedá ruce za skandování „Máme holé ruce,“ stále jsou však ozbrojeni noži a obušky. policejní ředitel hl. města Prahy Pavel Hoffman pronáší: „Přeci je nebudeme mlátit, vždyť to jsou děti.“ Na Náměstí bratří Synků se dav rozchází. Vůdcové shromáždění se odebírají do restaurace Pod Bělkou, podle zdejšího

¹⁰¹ Topol Jáchym, Pogrom v Klatovech, Respekt číslo 11, 11. 3. 1991, s. 5.

¹⁰² https://www.idnes.cz/zpravy/cerna-kronika/prvniho-roma-zabili-kvuli-rase-uz-dva-roky-po-listopadu-na-klatovsku.A090814_180147_krimi_pej (7. 3. 2022)

hospodského: „Takový názory, jako maj kluci, musí mít všichni normální lidi.“ Na pochodu policie zadržela 21 lidí, některým nebylo ani 13 let.¹⁰³

Za rok 1992 šlo o 35 případů, 17 z nich byly Romové. V roce 1993 M.V. evidovalo 51 případů, ve třiceti osmi šlo o Romy. Ve Zprávě o bezpečnostní situaci v ČR v roce 1993 (vydalo M.V.) se však píše o sto šedesáti případech.¹⁰⁴ Institut pro výzkum veřejného mínění v březnu roku 1993 provedl průzkum, který se týkal vztahu k Romům. Zde se ukázalo, že dobrý vztah k nim mělo 6 % respondentů, 22 % neutrální vztah a 68 % přiznalo negativní vztah. Další obdobný průzkum vytvořil pražský UNIVERSITAS v červnu roku 1993, kde antipatie k Romům a skinheads vyjádřilo 43 % respondentů.¹⁰⁵

Dne 24. 9. 1993 se do jihočeského města Písek sjeli skinheadi z různých měst. Odhadem se mělo jednat až o 40 osob. Následoval jejich pochod městem. Na městském ostrově narazili na 3 Romy, kteří ze strachu naskákali do řeky. Skinheadi čekali na obou březích a nenechali je vylézt z vody. Jeden z nich – sedmnáctiletý Tibor Daniel na následky jejich jednání utonul. Okresní státní zástupce Jiří Sigmund jejich konání označil za „vyjančenou klukovinu“. Kvalifikace skutku se postupem času měnila, např. na vydírání nebo ublížení na zdraví. Z podnětu anarchisty Jakuba Poláka se podařilo přesvědčit ministryni spravedlnosti Vlastu Parkanovou pro podání stížnosti k Nejvyššímu soudu pro porušení zákona. Jde o zlom v případě. Tábořský soudce Jiří Bernát v roce 1999 odsuzuje trojici osob na osm a půl, sedm a půl a sedm let do vězení za vraždu.¹⁰⁶

V roce 1994 jde o 130 případů. Ohniska konfliktů se přesouvají na severní a jižní Moravu. Za zlomový lze vnímat rok 1995, kdy bylo šetřeno 181 případů a zažalováno 508 osob. Jedním z důvodů přijatých opatření se stala rasová vražda Tibora Berkiho.¹⁰⁷

¹⁰³ Brabec Jan, Bílá síla, Respekt, číslo 48, 2.12. 1991

¹⁰⁴ Romové v České republice (1945-1998). Praha: Socioklub, 1999. Sešity pro sociální politiku. ISBN 80-902260-7-8.

¹⁰⁵ Mareš Robert, Skinheads: subkultura zničená ideologií, Nová Přítomnost, č. 4, 1997, str.2-6

¹⁰⁶ <https://nazory.hn.cz/c1-60899870-den-kdy-zemrel-tibor-danihel> (7. 3. 2022)

¹⁰⁷ Romové v České republice (1945-1998). Praha: Socioklub, 1999. Sešity pro sociální politiku. ISBN 80-902260-7-8.

V noci z 13. na 14. 5. 1995 se skupina čtyř skinů ve Žďáru nad Sázavou násilím dostala do domu romské rodiny, která byla známa bezproblémovým životem. Vybavení domu začali demolovat. Majitel domu, dvačtyřicetiletý Tibor Berki, se jim postavil na odpor, avšak byl několikrát udeřen baseballovou pálkou do hlavy. Po převozu do nemocnice zemřel na krvácení do mozku. Hlavní viník Zdeněk Podrázský byl odsouzen ke třinácti letům vězení, Martin Komár byl odsouzen k dvaceti měsícům nepodmíněného trestu. Janu Nevolemu a Jan Vosmekovi byly uloženy několikaměsíční podmíněné tresty.¹⁰⁸

Berkiho smrt ovlivnila smýšlení veřejnosti i zákonodárců, vláda se rozhodla vyhlásit „válku“ projevům extremismu a rasismu. Trestní zákon prošel novelizací v podobě zavedení nových skutkových podstat a také o rozšíření stávajících skutkových podstat o rasový, národnostní, politický a náboženský motiv. Navíc se za tyto činy zpřísnily trestní sazby. V rámci policie vznikla expertní skupina pro boj s extremismem, v každém okrese se nacházel minimálně 1 odborník. Specialistou na extremismus v rámci Policejního prezidia je major Josef Kratochvíl, jenž tvrdí, že většina lidí má na rasismus jednostranný pohled. Dodává, že motivace jednání se musí vždy podrobit pečlivému přezkumu. 15. 5. 1995 vydala Nejvyšší státní zástupkyně pokyn obecné povahy, který upravoval postup státních zastupitelství v případech postihu výše zmíněných činů.¹⁰⁹

V roce 1996 bylo zjištěno 131 případů. Došlo sice ke zkvalitnění řešení rasově motivovaných útoků, avšak jen v oblasti represe. Preventivní opatření namířená proti rasismu a ke zvýšení interetnické tolerance stále absentovala. V roce 1997 bylo podle M.V. obžalováno v případech rasového násilí 495 pachatelů. Tento rok se udál početný odchod Romů z ČR do Kanady a Velké Británie. Důvodem byl rasismus a také pocit, že je stát opustil a společnost se nezajímá o jejich potřeby.¹¹⁰

¹⁰⁸ <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3097580-brutalni-vrazda-vyvolala-protesty-proti-rasismu-pred-25-lety-zemrel-tibor-berki> (7. 3. 2022)

¹⁰⁹ Sládková Kateřina, Zpomalená reakce státu, Týden, č. 47, 1996

¹¹⁰ Romové v České republice (1945-1998). Praha: Socioklub, 1999. Sešity pro sociální politiku. ISBN 80-902260-7-8.

7 Punkeři, anarchisti a skinheads

7.1 Subkultura punkerů a její vztahy se skinheads

Žádnou subkulturu nelze generalizovat, což platí i u punkerů. Většina z nich se však nachází na levicových pozicích politického spektra. Ve světě vznikli koncem 60. let v reakci na neúspěch provedení myšlenek, které prosazovali hippies. V hudbě využívají témata jako zklamání ze současného světa, skepsi, ironii a provokaci společnosti. Název pro jejich hudební směr se nazývá shodně jako název pro jejich subkulturu – punk. Jejich oblékání je velmi výstřední, až šokující, nosí různé doplňky oblečení, jako např. řetízky, cvočky či jiné kovové předměty. Často se účastní společných akcí s anarchisty. Malá část z nich je nacisticky orientovaných, a proto se účastní akcí krajně pravicových skinheads.¹¹¹

Jak už bylo řečeno, před revolucí některé skiny a punkery spojovala myšlenka antikomunismu. Po Sametové revoluci našli někteří členové těchto subkultur společnou řeč v řešení romské otázky a společně se podíleli na útocích proti nim.¹¹² To dokládá i rozhovor se členy teplické kapely Šanov, která představuje žánr rychlého a agresivního punk rocku, na jaře v roce 1990 ve fanzinu Sračka č. 6, kde je zmíněna pasáž z písně Šanova: „*Vožerem se na terase, vyrazíme na černý.*“ Členové kapely na to reagují tak, že se nejedná o rasismus, ale o sociální problém. Ten, kdo není z Teplic, to prý nemůže pochopit, dodávají, že v Teplicích žije 65 tisíc lidí a z toho je 20 tisíc Romů. Na závěr padá heslo: „*Dobrej cigán – mrtvej cigán.*“¹¹³

Symbolický rozchod mezi punkery a rasistickými skinheads nastal 10. 5. 1990, kdy byl na pražském Staroměstském náměstí uspořádán Koncert proti rasismu a násilí. Do té doby se totiž mezi punkery a skinheads příliš nerozlišovalo. To vedlo k odvetnému násilí ze strany Romů a Vietnamců proti

¹¹¹ CHMELÍK, Jan. Extremismus. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-376-6.

¹¹² Ondřej Daniel, Kánon a alibi: anticiganismus postsocialistických subkultur, Slovo a smysl, časopis pro mezioborová bohemistická studia, Praha, 2013, roč. 10, č. 20, ISSN 1214-7915

¹¹³ [Fillip Fuchs]: Kytary a řev aneb co bylo za zdí. Punk rock a hardcore v Československu před rokem 1989. Hluboká Orba records - Papagájův hlasatel records, 2002

punkerům. I přes nevysokou účast se díky němu punkeři otevřeli myšlence antirasismu.¹¹⁴

Dne 24. 5. 1991 se konaly koncerty hudebních skupin pod názvem Branická žízeň na hřišti ABC v Praze. Vystoupit měly punkové kapely a také kapela Tři sestry, kterou měli zase v oblibě skinheads. Skini se rozhodli pro plánovaný zásah proti anarchistům a levicovým punkům právě zde. Sraz si dali na Palackého náměstí, někteří měli z důvodu anonymity masky. Údajně jich bylo 200–300. Dav vyvrátil plot a „převalil se přes hřiště jako velká voda“. Punkové a anarchisté nebyli připraveni na obranu, každý, kdo se postavil na odpor byl zbit, zbytek uprchl. Nejaktivnější skinheadi se dostali k pódiu, pod nímž začali veřejně hajlovat. Poté se vydali občerstvit pivem. Po odchodu začali starší skinheadi bít mladší skiny. Důvodem mohla být snaha o vyjevení, jak moc jsou schopní se bít nebo se jim nemuselo zamlouvat, že skinem je nyní každé dítě. To dokládá násilnost prostředí, ve kterém se byli schopni uplatnit především fyzicky zdatní jedinci, kteří se nebáli použití násilí.¹¹⁵

7.2 Anarchisté

V srpnu roku 1989 bylo založeno Československé anarchistické sdružení (ČAS). Šlo o zastřešující organizaci pro anarchistické skupiny na našem území. ČAS vydávalo časopis A-Kontra, který vznikl z Kontra, což byla příloha časopisu Vokno. Náklad se pohyboval mezi čtyřmi až pěti tisíci výtisky. V době své největší slávy v roce 1992 šlo o 7 tisíc kusů. Nosnými tématy se pro ně stalo odmítání státu a kapitalismu, odpor proti rasismu a fašismu, nesouhlas s ekonomickým směřováním státu, snaha o zviditelnění problematiky ekologie, nesouhlas s povinnou vojenskou službou či snaha o prevenci a potlačení represe v oblasti užívání drog. Kvůli zmíněnému antifašismu se anarchisté dostávali do potyček s krajně pravicovými skinheads.¹¹⁶

¹¹⁴ DANIEL, Ondřej. Násilím proti „novému biedermeieru“: subkultury a většinová společnost pozdního státního socialismu a postsocialismu. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2016. ISBN 978-80-87855-90-4.

¹¹⁵ VÁVRA, Filip. Těžký boty to vyřešej hned!: skinheads v Praze na konci 80. a začátku 90. let. Praha: Filip Vávra - nakladatelství FIVA, 2017. ISBN 978-80-906875-0-9.

¹¹⁶ BASTL, Martin. Radikální levice v České republice: devadesátá léta dvacátého století. Brno: Masarykova universita, 2001. ISBN 80-210-2722-3.

Dne 30. 5. 1991 se před pražským výstavištěm konal anarchistický protest proti Všeobecné Československé výstavě a „proti policejnímu násilí a zvlí mocných“. Toho využili militantní skinheads, kteří se ozbrojili holemi. Následně s anarchisty vyvolali potyčku. Obě skupiny stály od sebe asi 10 metrů, občas po sobě hodili lahev. Policie sice byla na místě, ale nezasáhla. Potyčka začala. Skinheads zvolili proti zásahu policie vhodnější taktiku, protože když se k někomu z nich přiblížil policista, přestal útočit a dělal, jakoby nic. Anarchisté byli emotivnější, čímž na strhávali více pozornosti. Policejní posily dorazili až po 5 minutách od otevřeného střetu. Anarchisté po střetu obviňovali policisty ze společného postupu se skinheads proti nim.¹¹⁷

Dalším novým anarchistickým uskupením byla Anarchistická federace, která svolala 1. 5. 1992 demonstraci na pražském Střeleckém ostrově. Demonstranti byli ozbrojeni tyčemi a militantně naladěni. Dav se odebral k Letenské pláni, kde na ně čekala skupina skinheads. Obě skupiny se střetli Na baště svatého Tomáše.¹¹⁸ Do bitvy se zapojily stovky lidí. Anarchisté poprvé ve střetu na našem území použili Molotovův koktejl. Šlo o největší akci tohoto typu, která se kdy u nás udála. Navíc je vnímána jako stěžejní střetnutí, protože za obě strany se ho zúčastnila podstatná členská základna.¹¹⁹ Díky připravenosti vzešli ze střetu vítězně anarchisté.¹²⁰ Jejich militantní členové se poučili ze strategie boje jejich německých kolegů.¹²¹

Pro anarchisty se stal významným zásah policejní jednotky v klubu Propast 4. 5. 1996. Došlo sice k překročení užití pravomocí z důvodu přílišného použití násilí, čímž policisté porušili zákon, ale nikdo z nich nebyl potrestán.¹²² Po zásahu

¹¹⁷ Spurný Jaroslav, Respekt, Demokracie není anarchie, číslo 22, 3. 6. 1991

¹¹⁸ <https://antifa.cz/content/retro-1-maj-1992> (7. 3. 2022)

¹¹⁹ Vávra (2017) z pohledu přímého účastníka porovnává účast skinheads na tomto incidentu s účastí na koncertu v hotelu Tichý, který se odehrál 2 roky předtím, kdy z mnoha stovek pražských skinheads jich nyní zbyl zlomek. To přisuzuje i generační obměně, která se během 2 let udála. Tento střet bere jako konec masového zájmu o skinheads u nás, jejichž počet v Praze klesl z několika tisíc na několik set.

¹²⁰ Po této události skinheads s výjimkou pražského koncertu u Zábranských (19. 3. 1994) na několik let utlumili své působení

¹²¹ <https://www.antifa.cz/content/afa-sestnact-let-v-prvni-linii> (7. 3. 2022)

¹²² Policisté měli při zákroku kukly a byli ozbrojeni samopaly, což policejní prezident Oldřich Tomášek odsoudil, ale na druhou stranu vypověděl: „Při akci byl zadržen celostátně hledaný občan a zabaveno několik desítek dávek marihuany, použité injekční stříkačky, chladné zbraně a

v Propasti byla v reakci na tuto událost založena v červnu 1996 militantně levicová organizace Antifašistická akce (A.F.A), jde o českou pobočku mezinárodní organizace. Kvůli událostem v Propasti se konala 3. 5. 1997 demonstrace před M.V. Cílem byly požadavky na důsledné prošetření události. Demonstraci policie ukončila, opět s použitím násilí.¹²³

A.F.A je neregistrovaná organizace, jejíž hlavním programem je militantní antifašismus. Boj s fašismem se podle nich dá vést jen prostřednictvím přímé akce. Jejich činnost se skládá z monitoringu ultrapravice, veřejných konfrontací s nimi, kulturních činností a prezentací vlastních antifašistických a anarchistických myšlenek, kterými se snaží naplnit politický prostor. K jejich šíření používají distribuci vlastních tiskovin (např. časopis Akce), letáků a knih. Usiluje o radikální změnu společnosti cestou odstranění státně kapitalistického systému. Nově by měla být založena na principech svobody, solidarity a samosprávy¹²⁴.

A.F.A monitorovala neonacistické aktivity. Jedním z čelních představitelů Antifašistické akce byl Jakub Polák, který se angažoval v prošetřování případů s motivem rasové nenávisti. A.F.A se účastnila potyček s členy Národního odporu. Velký střet se odehrál 1. 5. 1999, kdy členové Antifašistické akce odmítali vpustit neonacistické skinheads na Střelecký ostrov, kde měli shromáždění. Policie proti nim zakročila. Anarchisté se nevzdali a pokusili se zahradit cestu neonacistickému pochodu. Policie opět zakročila, došlo k tvrdým bojům, shořelo několik policejních vozů. Policie k sobě zneprátelené tábory nepustila a nechala neonacisty projít Prahou.¹²⁵

časopisy rasistického typu.“ Dostupné zde: <https://archiv.hn.cz/c1-876139-policie-haji-zakrok-v-rockovem-klubu-propast> (7. 3. 2022)

¹²³ BASTL, Martin. Radikální levice v České republice: devadesátá léta dvacátého století. Brno: Masarykova universita, 2001. ISBN 80-210-2722-3.

¹²⁴ DANICS, Štefan a Tomáš KAMÍN. Extremismus, rasismus a antisemitismus. 2., rozš. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. ISBN 978-80-7251-286-7.

¹²⁵ <https://www.antifa.cz/content/afa-sestnact-let-v-prvni-linii> (7. 3. 2022)

8 Co definuje skinheads?

8.1 Symbolika

Pro skinheads má symbolika zvláštní význam, protože vyjadřuje a upevňuje jejich přesvědčení. Je téměř nemožné zachytit její aktuální podobu, protože jde o dynamickou záležitost, která se rychle mění. Rovněž je velmi obtížné určit, kdy se jedná o podporu a propagaci hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka a kdy je obviněný pouze fanouškem historie.

Symbol znamená smluvené znamení nebo značku pro určitý předmět. Často jde o písmena, čísla, matematická znaménka, chemické a fyzikální značky, atd. Díky symbolům je možné vyjádřit pocity, myšlenka a ideály a zároveň si určit do jaké míry bude mít symbol konkrétní nebo skrytý význam. Vědou, která se zabývá vznikem, tvorbou a významem symbolů je symbolika.¹²⁶

Od počátku svého vzniku používají rasističtí skinheads symboly pro identifikaci se subkulturou (členové se lépe poznají mezi sebou), utváření mystiky (jde o pokračovatele myšlenek, jež symboly nesou), vyjádření rasistických, xenofobních nebo antisemitských myšlenek pomocí zástupných symbolů, jejichž propagaci nelze stíhat, pro posilování pocitu moci a sounáležitosti se skupinou díky verbálnímu projevu.¹²⁷

Důležité místo v symbolice zaujímají runy. Jde o germánské hláskové písmo, s dobou vzniku kolem 3. století po Kristu a rozšířilo se zejména v severských a germánských zemích. Šlo o tajné písmo, které mělo 24 znaků. Runové písmo se v průběhu let vyvinulo do fultharků, které vyjadřovaly jak hlásky, tak význam slov.

Runovou symboliku si za svou přisvojili nacisté za 2. světové války, kdy vyjadřovala vlastnosti árijské rasy a spojitost s nacistickou ideologií.¹²⁸

Chmelík (2000) dělí symboliku do 3 základních skupin: symbolika se zjevným rasovým motivem – jde o symboly, které veřejně poukazují na nesnášenlivost

¹²⁶ CHMELÍK, Jan. Extremismus. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-376-6

¹²⁷ Next Generation, vzdělávací program Jeden svět na školách, Člověk v tísni, o. p. s., Bulletin o podobách pravicového extremismu (nejen) v České republice, číslo 4, 2008

¹²⁸ CHMELÍK, Jan. Extremismus. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-376-6

nositele a jsou populaci obecně známé díky základním znalostem historie, společnost je odmítá, protože potlačují základní práva a svobody občanů, typicky se jedná o svastiku, nacistickou orlici, Totenkopf – smrtihlav či označení KKK.

Ve 2. případě jde o symboliku s latentním rasovým motivem – ta obsahuje symboly určitých skupin, jejichž nesnášenlivost není na první pohled zřejmá. Typicky se jedná o znaky s více významy. Zástupné znaky mají stejný charakter jako znaky předchozí skupiny. Jedná se např. o keltský kříž (používaný skinheady jako náhrada za svastiku, používal se však už ve starověkém Egyptě), zkřížená kladiva (symbol Bohemia Hammer Skins) či vlčí hák, runa, která je symbolem nezávislosti a svobody.

Ve 3. případě jde o symboliku bez rasového motivu. Tyto symboly nejsou postihnutebné, ale zavrhneme je z morálního přesvědčení kvůli vulgárnímu nebo jinak nevhodnému obsahu, společnost je toleruje. Jedná se např. o nápisy a slogany jako SKINHEADS, B.H.S., IAN STUART, SHARP, atd.¹²⁹

Od 2. poloviny 90. let začala být symbolika se zjevným rasovým motivem tvrdě stíhána, přešlo se tedy k používání hesel, nápisů a zkratk, např. ACAB (all cops are bastards), POW (prisoners of war) nebo ZOG (zionist occupation government). Tato hesla jsou často skandována na demonstracích a white power koncertech k vyjádření sympatií s ideologií nacismu či fašismu.

Symboly lze dělit na mnoho skupin. Jednou z nich je symbolika čísel, která ale většinou není příliš propracovaná a číslo většinou představuje pořadí písmen v abecedě. Často se můžeme setkat s čísly 88, což znamená pořadí 8. písmena v abecedě = H. Číslo 88 znamená HH, čili nacistický pozdrav Heil Hitler. Stejnou metodou určíme, že 28 znamená BH = Blood and Honour. 168:1 znamená počet lidí, které usmrtil terorista Timothy McVeigh při útoku na budovu federálního úřadu Oklahoma City v roce 1995.¹³⁰ Tradiční skinheadi zase používají číslo 69, čímž odkazují na rok 1969, kdy se subkultura skinheads znovuzrodila.¹³¹

¹²⁹ CHMELÍK, Jan. Symbolika extremistických hnutí. Praha: Armex, 2000. ISBN 80-86244-14-8.

¹³⁰ Next Generation, vzdělávací program Jeden svět na školách, Člověk v tísni, o. p. s., Bulletin o podobách pravicového extremismu (nejen) v České republice, číslo 4, 2008

¹³¹ Next Generation, vzdělávací program Jeden svět na školách, Člověk v tísni, o. p. s., Bulletin o podobách pravicového extremismu (nejen) v České republice, číslo 3, 2008

Barevná symbolika je pro skinheads rovněž důležitá. Hlavními barvami jsou černá, bílá a červená, které za národní barvy pro nacistické Německo prohlásil Adolf Hitler. Čistota, jistota a nevinnost je charakterizována bílou barvou. Krev, oheň a revoluci symbolizuje červená barva. V rámci skinheads jde o symbol pokrevního svazku. Černá je barvou smrti a odhodlání. Znamená anarchii a nenávist vůči všem nepřátelům čisté rasy. Většina fašistických symbolů má právě tyto 3 barvy.

Verbální symbolikou se rozumí hesla, která nejčastěji odkazují na nacistickou historii. Jde o hesla typu: Meine Ehre heisst Treue – „mou ctí je věrnost“, jednalo se o heslo důstojníků SS. Dalším příkladem je Gott mit uns – „Bůh s námi. Tento nápis se často nacházel na opascích členů nacistické armády.¹³²

Existuje i personifikovaná symbolika, jedná se např. o Rudolfa Hesse, kterého ultrapravicoví skinheads přímo uctívají. Hess byl oddaným nacistou, který spolupracoval na sepsání Mein Kampf. Ve funkci „Vůdcův zástupce“ řídil N.S.D.A.P. V roce 1941 odletěl do Anglie, kde se neúspěšně snažil navázat spojení Německa a Anglie po útoku na Polsko. Byl ihned zatčen a odsouzen k doživotnímu trestu ve vězení. Hess se stal symbolem ideálů árijské rasy. Mezi další osobnosti, které jsou vyzdvihovány, patří Adolf Hitler, Benito Mussolini a zakladatel skupiny Skrewdriver a organizace Blood and Honour – Ian Stuart. Personifikovány jsou i mýtické postavy jako Odin a Thor.¹³³

Díky některým ustanovením trestního zákona lze omezit používání nesnášenlivých symbolů, která pokrývají skutkové podstaty trestných činů: § 198 – Hanobení národa, rasy a přesvědčení, § 260 – Podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka a § 261 – Veřejné projevování sympatií k hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověk¹³⁴

¹³² CHMELÍK, Jan. Symbolika extremistických hnutí. Praha: Armex, 2000. ISBN 80-86244-14-8.

¹³³ CHMELÍK, Jan. Extremismus. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-376-6

¹³⁴ CAKL, Ondřej, GABALOVÁ, Dana, ed. Dovedu to pochopit?: hrozby neonacismu : [metodická příručka pro učitele základních a středních škol o práci s tématem pravicový extremismus ... [Praha]: Člověk v tísni, 2008. ISBN 978-80-86961-54-5.

8.2 Ziny

Vzhledem k tomu, že subkultury jsou přirozeně odmítavé vůči masovým médiím, začalo docházet k tvorbě vlastních, alternativních, informačních prostředků. Koncem 80. let se na území Československa začaly vytvářet (fan)ziny pro příznivce těchto subkultur. V zinech se informovalo o dění v rámci subkultury – hudební scéně, zahraniční scéně, ale i o širších společenských tématech. Díky zinům se též sjednocovala skinheadská scéna. Šlo o levnou záležitost, pro výrobu zinu se totiž mohl uplatnit princip DO IT YOURSELF („udělej si sám“), k této „samotvorbě“ stačil psací stroj, nůžky, lepidlo, fotografie a tiskárna.¹³⁵ Většinou měly formát A5, grafika obsahovala mnoho symbolů. Často obsahovaly rozhovory s kapelami a také informace o politických nepřátelích.

Prvním skinheadským zinem byl v roce 1990 žacléřský Hubert, jenž čerpal především ze zahraničních zínů. Z jeho tradicionalistického obsahu se v průběhu vydávání stal obsah zaměřený na rasistickou část subkultury. Zprvu obsahoval jak antirasistickou, tak rasistickou symboliku, což svědčí o názorovém neukotvení v roce 1990 u zdejší skinheadské scény.

Největší rozmach ziny zaznamenaly v letech 1994–1997. Jejich počet se odhaduje na 150. Velký význam měl trutnovský Patriot (1992–1994), brněnský Nový řád a hronovský Árijský boj. Své ziny měly i reenes, např. Freya, Valkýra nebo Skingirl. V letech 1993–1997 vydal 21 čísel pražský Český štít, který se nacházel pod organizací Vlastenecká liga. Významným se stal antirasistický a nepolitický Bulldog, který se dostal do povědomí i v zahraničí.¹³⁶ (ukázka z něj se nachází v kapitole S.H.A.R.P. – celosvětová protiváha rasistům)

Podle JUDr. Rudolfa Zemana, vedoucího protiextremistického oddělení PČR, není snadné zasáhnout proti vydavatelům rasistických tiskovin. To, že se jedná o publikaci s rasovým podtextem, musí dokázat znalec ve svém posudku.

¹³⁵ SMOLÍK, Josef. Subkultury mládeže: uvedení do problematiky. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2907-7.

¹³⁶ MICHELA, Miroslav, Jan LOMÍČEK a Karel ŠIMA. Dělej něco!: české a slovenské fanziny a budování alternativních scén. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1314-9.

„Časopisy jsou distribuovány přes P.O. boxy, jejich vlastníkem zpravidla není konkrétní osoba, ale firma či právnická osoba,“ což policistům „svazuje ruce.“¹³⁷

Od 2. poloviny 20. století vznikaly ziny Messenger, Sunrise nebo Štyngec. Vzhledem k propojení skinheads s fotbalovými chuligány a ultras je nutné zmínit zin Football Factory, jenž vycházel od roku 1998. Brněnský Riot News vycházel v letech 1998-1999. Šlo o antifašistický zin, který ve svém 5. čísle vymezil proti pronikání vlivů ultrapravice do „streetpunkové komunity“.¹³⁸

Nástupem internetu a možnosti tvorby webových stránek, blogů, atd. začala relevantnost zinů klesat. Internet umožnil prakticky zdarma propojit velké skupiny lidí a navíc v rámci velkých vzdáleností.¹³⁹

8.3 Móda

Většina obchodníků s módou na skinheads přímo necílí. Nelze proto zaškatulkovat náleží ke skinheads podle oděvu. Přístup ke koupi takového zboží má každý a kus oděvu se závadným symbolem může v nevědomosti nosit člověk, který není extremistou. Přesto však existují určité značky, které se u skinheads (ať už se jedná o extremisty či ne) těší velké oblibě.¹⁴⁰

Po sametové revoluci k nám začaly proudit zahraniční značky, o kterých se vědělo, že je nosí zahraniční skinheads. Do té doby se ten, kdo neměl možnost vyjet do zahraničí, se musel spokojit s tím, co bylo po ruce, např. vojenské kanady a maskáče. Nyní si mohli kupovat oblečení značek Ben Sherman, Lonsdale či Fred Perry. V dnešní době už skinheads raději sáhnou po pohodlném oblečení na úkor „subkulturních uniforem“.¹⁴¹ Navíc výrobci těchto známých, zahraničních značek začali vytvářet kampaně proti rasismu, což část z nich odradilo. V počátcích skinheads u nás se všechny názorové proudy ve stylu oblékání téměř

¹³⁷ Kříž Radek, Historie ultrapravicových hnutí v České republice. Struktura a systém organizací se stále proměňují, Týden, číslo 10, rok 1998, str. 26-36

¹³⁸ MICHELA, Miroslav, Jan LOMÍČEK a Karel ŠIMA. Dělej něco!: české a slovenské fanziny a budování alternativních scén. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1314-9.

¹³⁹ SMOLÍK, Josef. Subkultury mládeže: uvedení do problematiky. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2907-7.

¹⁴⁰ MAREŠ, Miroslav. Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti: manuál pro Policii ČR. Praha: Ministerstvo vnitra, Odbor bezpečnostní politiky, 2006.

¹⁴¹ ORAVCOVÁ, Anna, KOLÁŘOVÁ, Marta, ed. Revolta stylem: hudební subkultury mládeže v České republice. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-060-5.

nelišily. Nosila se letecká bunda (pokud si jí člověk mohl dovolit) a těžké boty s bílými tkaničkami. Rozdíl byl především v nášivkách a plackách, které používali. V 1. polovině 90. let byl v Praze založen první obchod, který se zaměřoval na skinheady. Nesl název Černá mūra, brzy se začaly zakládat další obchody.

Móda se vyvíjela, vznikalo oblečení s hesly, která někdy nacházela na hranici legálnosti.¹⁴² Šlo například o kampaň Good Night Left Side, kterou neonacističtí skinheads převzali z Německa. Jednalo se o šíření nášivek a triček a dalších materiálů s krajně pravicovou tematikou, kterými ukazovali svůj postoj k antifašistům a levicovým aktivistům.¹⁴³

8.4 Fotbalové chuligánství

Chuligánství na naše území přišlo z Velké Británie, kde vzniklo. Už zde bylo pro skinheads fotbalové utkání jednou z hlavních událostí týdne, navíc násilí pro ně bylo vždy atraktivní, což byl důvod, proč se mnoho skinheadů stávalo chuligány. Chuligánství je založeno na skupinách militantních fanoušků, kteří se střetávají vně fotbalových stadionů, které jsou dnes kvalitně bezpečnostně zajištěné (tento zvrat nastal právě v 90. letech). Některé z těchto skupin nesou vlastní názvy a jsou známé i pro širokou veřejnost. Počet členů je poměrně stabilní, navíc mívají podobnou hodnotovou orientaci.¹⁴⁴

Nejdůležitějším jevem v rámci fotbalových chuligánů je fyzická konfrontace mezi jednotlivci i skupinami. Naproti tomu existuje i ultra produkce. Jde o aktivity (např. choreografie) zarytých fanoušků, kteří však svou podporu vyjadřují nenásilně. Pro některé chuligány je ultra produkce pouze vedlejším motivem, jiní jí vnímají jako naprosto nezbytnou. Chuligáni se musí pro domluvu kvalitního střetu shodnout na podmínkách s protí stranou (např. domluva, která zahrnuje nepoužití zbraní nebo shodný počet bojovníků na obou stranách), komunikace mezi jednotlivými skupinami je tak naprosto zásadní. Někdy se můžeme setkat

¹⁴² Next Generation, vzdělávací program Jeden svět na školách, Člověk v tísni, o. p. s., Bulletin o podobách pravicového extremismu (nejen) v České republice, číslo 3, 2008

¹⁴³ Kalibová Klára, Cakl Ondřej, Informace o propojení českých a německých neonacistů, *IN: Nebezpečné známosti: pravicový extremismus v malém příhraničním styku (SRN-ČR)*. Dresden: Kulturbüro Sachsen, e. V., 2009.

¹⁴⁴ SMOLÍK, Josef. Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý, 2008. ISBN 978-80-903556-3-7.

s výraznou proměnou vztahu chuligánů v době před bojem, v boji a po boji, kdy je nepřátelství omezeno jen na dobu boje. Důležité jsou pro ně hodnotící prvky, díky nimž neustále srovnávají chuligánské skupiny mezi sebou.¹⁴⁵

Forem fotbalového chuligánství je mnoho, od házení předmětů na hrací plochu, přes potyčky s policií, pořadatelskou službou nebo mezi chuligány navzájem, až po vandalismus.¹⁴⁶

Na českém území bychom mohli vyzorovat dvě vývojové etapy fotbalového chuligánství. První etapu datujeme od počátku fotbalu na českém území na přelomu 19. a 20. století. Jednotlivci nebo nekonzistentní skupiny podnikali pouze neorganizované akce. Druhá etapa přichází ve 2. polovině 90. let. Tehdy začaly při fotbalových klubech vznikat organizované skupiny chuligánů.

Počet problémových návštěvníků fotbalových utkání začal narůstat v 80. letech 20. století. Část, především dělnické, mládeže si právě na fotbalových zápasech měla možnost vybit svou frustraci z prozření režimní propagandy. Násilí a výtržnosti byly na denním pořádku, především u militantních fanoušků týmů z Prahy, Brna, Olomouce a Ostravy. Média o nich kvůli snaze o pozitivní vnímání dělnické mládeže příliš neinformovala, avšak režim je tvrdě potíral.¹⁴⁷

O nemorálním chování fotbalových chuligánů informovalo v roce 1985 Rudé právo, které odsuzuje jejich chování ve finálovém střetnutí Poháru mistrů mezi Juventusem Turín a FC Liverpool v Bruselu. Násilné události se odehrály i kvůli militantním fanouškům Sparty Praha, kteří jeli vlakem podpořit svůj klub do Banské Bystrice v boji o titul nejvyšší domácí soutěže. Ti však: *„Pod vlivem alkoholu začali ve vlaku tropit výtržnosti, které se následně zvrhly ve vandalismus, odhadovaná škoda činí kolem půl milionu korun. Neméně tři desítky spartánských příznivců byly v Žilině zadrženy příslušníky VB. Pohotový zásah příslušníků Veřejné*

¹⁴⁵ Vochocová Lenka, Třetí poločas – Fotbalový chuligáni v ČR a násilí, Rexter 02/2007, ISSN: 1214-7737

¹⁴⁶ SMOLÍK, Josef. Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý, 2008. ISBN 978-80-903556-3-7.

¹⁴⁷ MAREŠ, Miroslav, Marek SUCHÁNEK a Josef SMOLÍK. Fotbalové chuligáni: evropská dimenze subkultury. Brno: Centrum strategických studií, 2004.

*Bezpečnosti byl na místě. Vandalismus a manýry anglických fanoušků v našem sportu nestrpíme!*¹⁴⁸

Podle událostí z vlaku Hron na trase Praha – Banská Bystrica natočil režisér Karel Smyczek v roce 1987 film *Proč?* V době uvedení filmu do kin většina běžných diváků odcházela ze sálu, protože se marně snažili utišit mladé lidi, kteří byli v euforii při sexuálních scénách a demolici vlaku. Docházelo zde ke slovnímu a fyzickému napadání.¹⁴⁹

Nešťastný incident se stal v Plzni v roce 1988, kdy kvůli násilným střetům mezi chuligány Plzně a Sparty Prahy zemřela starší žena. Jeden z příznivců Sparty se dal na útěk před policistou a omylem do ní strčil na schodech. Žena upadla a podlehla následkům zranění.

Uvolnění poměrů po roce 1989 způsobilo zvýšení sebevědomí a agresivity chuligánů, bezpečnostní složky je nebyly schopny účinně potlačovat. Na fotbal začaly proudit davy skinheads, jejichž subkultura prožívala „boom“ a na mnoha místech se z nich stali také chuligáni. Skandování rasistických hesel či hajlování se stalo běžnou součástí zápasů. Navíc k tomuto typu „podpory“ klubu strhávali i ostatní fanoušky, kteří by si to jinak nedovolili.¹⁵⁰

Lze tvrdit, že ti samý lidé, kteří zápasy navštěvovali jako příslušníci skinheads, na ně chodili již dříve a ani tehdy jistě nebylo jejich chování vhodné, avšak v té době se ještě jako skinheads neidentifikovali, protože tato subkultura nebyla masově rozšířená. Přesto se však jednalo o ty samé lidi a „výtržníky“ mohli být ještě dříve, než se k této subkultuře přidali, proto bychom neměli vždy vinit danou subkulturu za chování lidí.

¹⁴⁸ Neznámý autor, *Rudé právo*, Vandalismus nestrpíme, Praha, ročník 65, č. 143, 20.6. 1985, str. 8

¹⁴⁹ DANIEL, Ondřej. *Násilím proti „novému biedermeieru“: subkultury a většinová společnost pozdního státního socialismu a postsocialismu*. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2016. ISBN 978-80-87855-90-4.

¹⁵⁰ MAREŠ, Miroslav, Marek SUCHÁNEK a Josef SMOLÍK. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Brno: Centrum strategických studií, 2004.

Závěr

Skinheads na našem území vznikli ve 2. polovině 90. let. Jejich počet se pohyboval v řádu desítek. Většina z nich byli bývalý militantní punkeři, s nimiž měli skinheads do roku 1990 pevné vazby. Po změně režimu došlo k vyjasnění směřování hlavních proudů těchto subkultur. Skinheads se ustálili na pozicích rasismu, chtěli vyřešit „romskou otázku“, kterou předchozí režim ignoroval. Uvolněná doba byla chápána jako období „neomezené svobody“. Nový režim se podle kritiků nedostatečně vypořádal s KSČ. Přišla rozsáhlá amnestie, počet trestných činů se zvyšoval. Policie nebyla schopná potírat kriminalitu. Společnost se bála a s násilným jednáním skinheads mlčky souhlasila. Policisté byli obviňováni ze spolupráce s nimi. Místem jejich setkávání jsou hospody, srazy, fotbalové zápasy a koncerty.

S příchodem skupin Orlík, Braník, Tři sestry, atd., přichází masová obliba skinheads. Orlík proniká do mediálního prostoru, navíc dva jeho představitelé jsou známí herci. Vladimír Franz a Jiří X. Doležal se snaží skinheads infiltrovat a ovlivnit (možná ovládnout), avšak neúspěšně. Roky 1990 až 1992 se považují za „zlatá léta“ skinheads u nás.

Potenciálu skinheads využívá Miroslav Sládek v rámci své politické strany SPR-RSČ. Najímá je jako pořadatelskou službu. Později dochází k odklonu od Sládka. V letech 1992 a 1993 si skinheads začínají zakládat své vlastní organizace, které ukazují jejich ideologickou roztříštěnost. Pohybují se od nacionalismu až po nekompromisní neonacismus. Objevují se S.H.A.R.P. skinheads, kteří usilují o očištění této subkultury od rasového násilí a politizace.

Skinheads provází mnoho excesů. V médiích se informuje o rasově motivovaných vraždách. S tím už většinová společnost nesouhlasí, dochází ke ztrátě její podpory a utlumení veřejných aktivit. Jako skinheads jsou vnímáni pouze pravicový extremisté, i když praví tradicionalisté jsou apolitičtí a žijí si „samy pro sebe“.

Použité zdroje:

Literatura

BASTL, Martin. Radikální levice v České republice: devadesátá léta dvacátého století. Brno: Masarykova universita, 2001.

CAKL, Ondřej, GABAL'OVÁ, Dana, ed. Dovedu to pochopit?: hrozby neonacismu : [metodická příručka pro učitele základních a středních škol o práci s tématem pravicový extremismus ... [Praha]: Člověk v tísni, 2008.

DANICS, Štefan. Extremismus hrozba demokracie. Praha: Police History, 2002.

DANICS, Štefan a Tomáš KAMÍN. Extremismus, rasismus a antisemitismus. 2., rozš. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. ISBN 978-80-7251-286-7.

DANIEL, Ondřej. Násilím proti „novému biedermeieru“: subkultury a většinová společnost pozdního státního socialismu a postsocialismu. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2016.

Extremismus mládeže v České republice. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996. ISBN 80-86008-31-2.

Fiala P. (ed.): Politický extremismus a radikalismus v české republice. Masarykova universita Brno 1998.

[Fillip Fuchs]: Kytary a řev aneb co bylo za zdí. Punk rock a hardcore v Československu před rokem 1989. Hluboká Orba records - Papagájův hlasatel records, 2002

Gjuričová Adéla, Kopeček Michal a spol., Rozdělení minulostí, Vytváření politických identit v ČR po roce 1989, Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2011, ISBN 978-80-7285-154-6

HEBDIGE, Dick. Subkultura a styl. V Praze: Dauphin, 2012. ISBN 978-80-7272-197-9.

CHARVÁT, Jan a Bob KURÍK. "Mikrofon je naše bomba": politika a hudební subkultury mládeže v postsocialistickém Česku. Praha: Togga, 2018.

Charvát Jan, Přehled projevů nenávistného chování a skupin, pro něž je toto jednání typické, IN: BROŽ, Miroslav, HRUBÝ, Miloš a Jan ČERNÝ, ed. Nezvaní

hosté: sborník textů pro města a obce, které se zamýšlejí nad možností aktivně bránit shromáždění z nenávisť. Praha: Člověk v tísni, 2009.

Charvát J.: Současný politický extremismus a radikalismus. Portál, Praha 2007.

CHMELÍK, Jan. Extremismus. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012.

Chmelík J.: Extremismus a jeho sociologické a právní aspekty. Linde Praha a. s., Praha 2001.

CHMELÍK, Jan. Symbolika extremistických hnutí. Praha: Armex, 2000.

Kalibová Klára, Cakl Ondřej, Informace o propojení českých a německých neonacistů, IN: Nebezpečné známosti: pravicový extremismus v malém příhraničním styku (SRN-ČR). Dresden: Kulturbüro Sachsen, e. V., 2009

Mareš M.: Pravicový extremismus a radikalismus v ČR. Barrister and Principal, Brno 2003.

Mareš M., Smolík J., Suchánek M.: Fotbaloví chuligáni. Evropská dimenze subkultury. Centrum strategických studií a Barrister & Principal, Brno 2004.

MAREŠ, Miroslav. Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti: manuál pro Policii ČR. Praha: Ministerstvo vnitra, Odbor bezpečnostní politiky, 2006.

Mazel M.: Oponenti systému. In: Fiala P. (ed.): Politický extremismus a radikalismus v české republice. Brno, Masarykova universita 1998.

MICHELA, Miroslav, Jan LOMÍČEK a Karel ŠIMA. Dělej něco!: české a slovenské fanziny a budování alternativních scén. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1314-9.

Novotná Hedvika, Punks and skins United, IN DANIEL, Ondřej, Tomáš KAVKA a Jakub MACHEK. Populární kultura v českém prostoru. Praha: Karolinum, 2013.

ORAVCOVÁ, Anna, KOLÁŘOVÁ, Marta, ed. Revolta stylem: hudební subkultury mládeže v České republice. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. Sociologické aktuality.

Romové v České republice (1945-1998). Praha: Socioklub, 1999. Sešity pro sociální politiku

Segi Stefan, Oi! na ROI, IN: WÖGERBAUER, Michael, Petr PÍŠA, Petr ŠÁMAL a Pavel JANÁČEK. V obecném zájmu: cenzura a sociální regulace literatury v moderní české kultuře 1749-2014. Praha: Academia, 2015.

SMOLÍK, Josef. Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý, 2008.

SMOLÍK, Josef. Subkultury mládeže: sociologické, psychologické a pedagogické aspekty. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2017.

Smolík J.: Subkultury mládeže. Uvedení do problematiky. Grada Publishing a. s., Praha 2010.

Tomin M.: Společenské konflikty s rasistickým podtextem: poznatky z výsledků průzkumu. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha 1990

VÁVRA, Filip. Těžký boty to vyřešej hned!: skinheads v Praze na konci 80. a začátku 90. let. Praha: Filip Vávra - nakladatelství FIVA, 2017.

Články

Bastl M.: S.H.A.R.P. Skinheadi proti rasovým předsudkům. Středoevropské politické studie MPÚ. Brno 2001, vol. III, no. 3

Brabec Jan, Bílá síla, Respekt, číslo 48, 2.12. 1991

Doležal X. Jiří, Byl Franz skinhead? Ne, hlavy jsme si vyholili společně, Reflex, Praha, 2012, ročník 23, číslo 49

Kromschroder G., Holohlavci, to jsou, pane, chlapani, 100+1 Zahraniční zajímavost, číslo 18, Praha, 1986

Kříž Radek, Historie ultrapravicových hnutí v České republice. Struktura a systém organizací se stále proměňují, Týden, číslo 10, rok 1998

Mareš Robert, Skinheads: subkultura zničená ideologií, Nová Přítomnost, č. 4, 1997

Next Generation, vzdělávací program Jeden svět na školách, Člověk v tísni, o. p. s., Bulletin o podobách pravicového extremismu (nejen) v České republice, číslo 3, 2008

Next Generation, vzdělávací program Jeden svět na školách, Člověk v tísni, o. p. s., Bulletin o podobách pravicového extremismu (nejen) v České republice, číslo 4, 2008

Neznámý autor, Rudé právo, Vandalismus nestrpíme, Praha, ročník 65, č. 143, 20.6. 1985

Sládková Kateřina, Zpomalená reakce státu, Týden, č. 47, 1996

Spurný Jaroslav, Respekt, Demokracie není anarchie, číslo 22, 3. 6. 1991

Topol Jáchym, Pogrom v Klatovech, Respekt číslo 11, 11. 3. 1991

Vedral J.: Subkultura skinheadů prošla vývojem, rasisté z ní zmizeli. Mf Dnes 6. 3. 2009

Vochočová Lenka, Třetí poločas – Fotbalový chuligáni v ČR a násilí, Rexter 02/2007

Vondráček David, Těžký boty až nahoru zavázaný, Mladý svět, Praha, 1990, ročník 32, číslo 24

Internetové zdroje

<http://porkpie-ezin.blogspot.com/2020/12/spirit-of-69-v-socialistickem-tisku.html>

<https://www.advojka.cz/archiv/2015/9/oi-oi-oi>

<https://www.youtube.com/watch?v=GyB7km-nc2U&t=6s>

<https://hockey-music.estranky.cz/clanky/bzenec-1991-2008/03-hubert-machane.html>

<https://www.projektpunk.cz/online/Orlik>

<https://www.youtube.com/watch?v=9cGd5iedrT0>

https://www.youtube.com/watch?v=yZKnNp_kytA

<https://www.youtube.com/watch?v=3m2TcbWFco8&t=3s>

<https://ulozto.cz/file/jhSWPfrV/orlik-live-hotel-tichy-1990-rar#!ZJDmZGR2AGSzZJH5ATRkZTMuMTH0ZyMIMyOGBR9MEzcvGJRILD==>

<https://ct24.ceskatelevize.cz/specialy/30-let-zpet/3080777-30-let-zpet-orlik-v-televizi-landa-vyzyval-k-dodrzovani-zakona>

<https://hockey-music.estranky.cz/clanky/orlik/exkluzivni-rozhovor--jindra-kettner--rvali-jsme-na-plnou-hubu--co-jsme-si-mysleli.html>

<http://slovoasmysl.ff.cuni.cz/node/492>

<https://www.youtube.com/watch?v=1H9qZMzETMo&t=1082s>

<https://hockey-music.estranky.cz/clanky/orlik/martin-korec--kdyz-mas-na-krku--dozivoti-a-zapasis-o-preziti--chapes-bezne-problemy-trosku-min.html>

<https://www.youtube.com/watch?v=EGmkaJbkDaY>

<https://brnensky.denik.cz/zlociny-a-soudy/nevinny-muz-byl-ve-vezeni--roky-vysoudil--tisic.html>

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/policii-se-povedl-zasah-proti-skinum.A_990221_164939_domaci_jkl

<http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/uplynulo-ctvrtstoleti-od-vrazdy-emila-bendika-jedne-z-prvnich-obeti-protiromskym-pogromu-v-demokratickem-ceskoslovensku>

https://www.idnes.cz/zpravy/cerna-kronika/prvniho-roma-zabili-kvuli-rase-uz-dva-roky-po-listopadu-na-klatovsku.A090814_180147_krimi_pei

<https://nazory.hn.cz/c1-60899870-den-kdy-zemrel-tibor-danihel>

<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3097580-brutalni-vrazda-vyvolala-protesty-proti-rasismu-pred-25-lety-zemrel-tibor-berki>

<https://antifa.cz/content/retro-1-maj-1992>

<https://www.antifa.cz/content/afa-sestnact-let-v-prvni-linii>

<https://archiv.hn.cz/c1-876139-policie-haji-zakrok-v-rockovem-klubu-propast>

Fanziny

Bulldog, číslo 1, 1993

Vokno, č. 21 z 13. 6. 1990

Ostatní

Řeřicha David, Diplomová práce, Kořeny a vývojové trendy hnutí Skinheads v 80. a 90. letech 20. století, Praha, 2011, Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav hospodářských a sociálních dějin

Vlach Václav, Bakalářská práce, Právní a sociální aspekty pravicového terorismu, Brno, 2010, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, Institut mezioborových studií Brno

Seznam zkratk

A.F.A. – Antifašistická akce

B.H.D.B. – Blood and Honour – Division Bohemia

B.H.S. – Bohemia Hammer Skins

Č.A.S. - Československé anarchistické sdružení

H.O.S.T. - Hnutí občanské solidarity a tolerance

M.V. – ministerstvo vnitra

N.O.F. – Národní obec fašistická

N.S.D.A.P. - Nacionálně socialistickou německou dělnickou stranu

S.H.A.R.P. – Skinheadi proti rasovým předsudkům

S.P.R.-R.S.Č. – Sdružení pro republiku – Republikánská strana
Československa

V.L. – Vlastenecká liga

V.F. – Vlastenecká fronta